

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
MUZIKOS PEDAGOGIKOS KATEDRA

AIVARAS MUNDINAS

Muzikos pedagogikos studijų programos
IV kurso studentas

**RITMINIŲ MUŠAMŲJŲ INSTRUMENTŲ NAUDOJIMO SPECIFIKA
TRADICINIUOSE LENGVOSIOS MUZIKOS STILIUOSE**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas –
prof. dr. Rytis Urniežius

Šiauliai, 2013

Santrauka

Mundinas A. Ritminių mušamųjų instrumentų naudojimo specifika tradiciniuose lengvosios muzikos stiliuose: muzikos pedagogikos bakalauro baigiamasis darbas / mokslinis vadovas prof. dr. Rytis Urniežius; Šiaulių universitetas, Menų fakultetas, Muzikos pedagogikos katedra – Šiauliai, 2013 – 40 psl.

Teorinės žinios apie ritminių mušamųjų instrumentų naudojimo specifiką tradiciniuose lengvosios muzikos stiliuose labai naudingos šių instrumentų gerbėjams ir atlikėjams. Pradedantiems bei pažengusiems būgnininkams šių ypatumų pažinimas padėtų lengviau perprasti ir išmokyti atlikti įvairių stilių kūrinius.

Bakalauro darbe analizuojami tradiciniai lengvosios muzikos stiliai, ritminių mušamųjų instrumentų ypatumai, jų grojimo specifika nagrinėjamuose muzikiniuose stiliuose.

Tyrimo tikslas – apibrėžus įvairių tradicinių lengvosios muzikos stilių panašumus ir skirtumus, nustatyti ritminių mušamųjų instrumentų atlikimo specifikos bruožus kiekviename iš šių stilių. Tikslui pasiekti iškelti uždaviniai:

- 1) apibūdinti tradicinius lengvosios muzikos stilius;
- 2) išskirti pagrindinius tradicinių lengvosios muzikos stilių panašumus ir skirtumus;
- 3) apibūdinti mušamuosius instrumentus, kurie yra naudojami atliekant skirtingų stilių lengvąją muziką;
- 4) surengti meninį projektą, paremtą bakalauro darbo teorine medžiaga.

Darbe naudoti tyrimo metodai: įvairių literatūros šaltinių vertimas ir analizė, teorinių žinių interpretavimas ir apibendrinimas, meninio projekto rengimas.

Tyrimo metu išanalizuota literatūra nagrinėjama tema, išskirti ritminių mušamųjų instrumentų grojimo panašumai ir skirtumai įvairiuose lengvosios muzikos stiliuose, informacija susisteminta. Siekiant pademonstruoti įvairias grojimo mušamaisiais technikas ir stilius, išnagrinėtus teorinėje darbo dalyje, buvo surengtas meninis projektas. Šiame renginyje buvo atlikti kūriniai, kurie ypač akivaizdžiai atskleidžia grojimo mušamaisiais specifiką skirtinguose muzikos stiliuose.

SUMMARY

Mundinas A. Particularity of Rhythmic Percussion Instrument Usage in Traditional Styles of Light Music: Bachelor Thesis in Musical Education / Supervisor Prof. Dr. Rytis Urniežius; Šiauliai University, Faculty of Arts, Department of Musical Education – Šiauliai, 2013 – 40 pg.

Theoretic knowledge of particularity of rhythmic percussion instrument usage in traditional styles of light music is highly beneficial to admirers and players of these instruments. Acquisition of these peculiarities would help beginners and advanced drummers easily comprehend and perform various styles of music.

This paper analyses traditional styles of light music, as well as peculiarities of rhythmic percussion instruments and playing techniques in various styles.

The objective of this research is to define the similarities and differences of various traditional styles of light music, as well as to recognise distinctive percussive elements in each of these styles. Goals, set to achieve this objective, are:

- 1) to define traditional styles of light music;
- 2) to distinguish main similarities and differences of styles of light music;
- 3) to characterise percussive instruments used for different styles of light music;
- 4) to organise a musical project, based on the theoretic part of the thesis.

Methods used: translation and analysis of various literary sources; interpretation and generalisation of theoretical knowledge; organisation of a musical project.

The literature on the topic of the thesis was analysed, similarities and differences of styles of light music were distinguished and the information was systematized in the process of the research. In order to display various percussive techniques and styles analysed in the theoretic part of the paper, a musical project was organised. Pieces of music, exemplifying various percussive playing techniques and styles, were performed during the event.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. RITMINIAI MUŠAMIEJI INSTRUMENTAI, JŲ ISTORIJA IR RŪŠYS.....	8
1.1. Mušamųjų instrumentų klasifikavimas ir istorija.....	8
1.2. Tamburinas (būgnelis).....	9
1.3. Gongas ir lėkštės	10
1.4. Timpanų istorija ir naudojimas	11
1.5. Mažasis būgnas	11
1.6. Tom-tomų apibūdinimas	12
1.7. Didysis būgnas	13
1.8. Lotynų Amerikos mušamieji	13
1.9. Būgnų komplektas	15
1.10. Elektroniniai būgnai	16
2. TRADICINIŲ LENGVOSIOS MUZIKOS STILIŲ CHARAKTERISTIKOS	18
2.1. Akademinės muzikos ypatumai	18
2.2. Džiazo muzikos stiliai	18
2.3. Roko muzikos specifiška	21
2.4. Lotynų Amerikos lengvosios muzikos stiliai	24
2.5. Kantri muzikos charakteristika	25
3. TRADICINIŲ LENGVOSIOS MUZIKOS STILIŲ SKIRTUMAI IR PANAŠUMAI ATLIEKANT RITMINIAIS MUŠAMIAISIAIS INSTRUMENTAIS	26
4. MENINIO PROJEKTO APRAŠYMAS	32
4.1. Meninio projekto rengimo planas	32
4.2. Kompozitorių pristatymas ir kūrinių analizė	33
IŠVADOS	41
LITERATŪRA	43
PRIEDAI.....	44

IVADAS

Manoma, kad muzika kilo iš ritmingo būgnų mušimo, kuriuo buvo bandoma prisišaukti geresnį derlių ar sėkmę medžioklėje, perspėti apie kylantį pavojų. Šių dienų muzikos funkcija kitokia, tačiau ji išliko labai reikšminga kiekvienam žmogui. Nūdienos muzika yra skirstoma į stilius, kurių yra tiek daug, kad sunku būtų juos visus išvardinti. Šiame bakalauro darbe nagrinėjama nedidelė muzikos stilių, kuriuos galima vadinti tradiciniais dalis, būtent: džiazas, rokas, samba, salsa, bosanova, kantri. Sunku rasti tradicinius muzikos stilius apibendrinančią sąvoką, tačiau, anot tarptautinių žodžių žodyno, terminas „tradicija“ reiškia istoriškai susidarančių ir įsitvirtinančių kultūros formų (papročių, vaizdinių, simbolių, idėjų) perdavimą iš kartos į kartą, taigi galima teigti, kad tradiciniai muzikos stiliai yra tie, kurie buvo, yra ir bus reikšmingi praeities, esamoms ir ateinančioms kartoms. Paliečiama ir mušamųjų instrumentų naudojimo specifika akademiniame muzikoje, kuria remiasi daugelis kitų muzikos stilių. Kiekvienas lengvosios muzikos stilius turi savitą istoriją, tradicijas, atlikimo ypatumus. Siekiant išsamiai atskleisti šią temą, labai svarbu įsigilinti į įvairių lengvosios muzikos stilių atlikimo ritminiais mušamaisiais specifika, mušamųjų instrumentų istoriją, rūšis, grojimo ypatybes. Kaip žinia, mušamieji skirstomi į idiofonus ir membranofonus. Šiame bakalauro darbe pirmiausia bus nagrinėjami membranofonai – instrumentai, kurių garsas išgaunamas mušant įtemptą membraną, kuri gali būti iš odos ar plastiko. Pats būgno korpusas dažniausiai gaminamas iš medžio, rečiau iš metalo, labai kieto plastiko arba akrilo. Istorikai teigia, kad mušamieji yra seniausi ir labiausiai pasaulyje paplitę muzikos instrumentai. Pradžioje jie buvo nedideli ir paprastų formų, tačiau laikui bėgant jų konstrukcijos tobulėjo, todėl dabar yra žinoma daugybė būgnų rūšių, kurių didžioji dalis ir jų ypatumai bus nagrinėjami šiame darbe. Taip pat darbe bus aprašyti ir kiti mušamieji instrumentai, naudojami atliekant minėtų stilių muziką.

Yra publikuota daug knygų, straipsnių ir kitų muzikos teorijos srities mokslinių darbų apie muzikos stilius ir jų ypatumus, tačiau šaltinių apie įvairių muzikinių stilių atlikimą ir interpretavimą esama labai mažai, ypač lietuvių kalba. Tai patvirtina D. Katkus savo knygoje „Muzikos atlikimas“: „Atlikimo menas pas mus nesulaukia teoretikų dėmesio. Neturime lietuvių muzikos atlikimo meno istorijos, o ką jau kalbėti apie nuodugnesnes šio meno stilių, teorijų studijas. Net ir pasaulio muzikos atlikimas pas mus gyvuoja vos kelių populiarių atlikėjų biografijų pavidalu. Tai, kas pasaulyje padaryta, kas daroma šiandien, lieka už lietuvių kalbos sienų“ (Katkus, 2006, p. 8). Ši knyga yra bene vienintelė, kurioje taip išsamiai aprašoma muzikos atlikimo teorija lietuvių kalba. Didžioji dalis knygos skirta muzikos atlikimo menui baroko ir romantizmo laikotarpiams, tačiau nepamiršti ir šiuolaikiniai muzikos stiliai, kurių atlikimo tendencijos yra aktualios šio bakalauro darbo temai.

Dar mažiau specifinės literatūros apie lengvosios muzikos stilių atlikimą apskritai, juo labiau apie mušamųjų instrumentų naudojimą juose, todėl šiame darbe daugiausia remtasi įvairių užsienio autorių pateikta mokomąja teorine medžiaga, praktiniais pratimais ir kūriniais. Muzikas iš Brazilijos Oscar Bolao knygoje „Batuque e um privilegio“ aprašo sambos specifiką ir muzikinę raišką. Šiuo leidiniu, rašant apie lotynų amerikos muzikos atlikimą mušamaisiais, remtasi daugiausia. Knygoje išsamiai aprašomi Brazilijoje labai populiarių muzikos stiliai – samba ir bosanova, jų istorija ir raida, atlikimo mušamaisiais ypatybės. Taip pat aptariami ir kiti mušamieji instrumentai: braziliškas tamburinas (pandeiro), žemo garso tono būgnas surdo, tamburinas, cilindrinis būgnelis cuica, tradicinis būgnų komplektas, kurie yra naudojami atliekant minėtų muzikos stilių muziką, nagrinėjami mušamųjų instrumentų naudojimo šiuose stiliuose ypatumai.

Žymus JAV būgnininkas Tommy Igoe savo vadovėlyje „Groove Essentials (The Groove Encyclopedia for the 21 St-century Drummer)“ aptaria roko, džiaz, sambos ir kitų muzikos stilių grojimo ypatybes. Taip pat naudotos teorinės knygos apie įvairius lengvosios muzikos stilius, ir instrumentus pavyzdžiui: „All Music Guide to Jazz“, „Pasaulio muzika“ (B. Avramecs, V. Muktupavels), „Encyclopedia of Rock“ (P. Hardy) ir pan. Nors informacijos apie ritminių mušamųjų naudojimą atliekant įvairius lengvosios muzikos stilius trūksta, tema yra labai aktuali šių instrumentų mylėtojams. Žinant tradicinių lengvosios muzikos stilių atlikimo mušamaisiais specifiką, panašumus ir skirtumus, pradedantiesiems bei pažengusiems būgnininkams bus lengviau perprasti ir išmokti atlikti įvairių stilistikų kūrinius.

Siekiant išnagrinėti temą, iškeliami probleminiai klausimai, kurių sprendimai padės atskleisti mokslinio darbo temą.

1. Kokios yra pagrindinės tradicinių lengvosios muzikos stilių charakteristikos?
2. Kokie mušamieji naudojami tam tikrų muzikinių stilių atlikimui?
3. Kokie yra ritminių mušamųjų instrumentų grojimo pobūdžio panašumai ir skirtumai įvairiuose lengvosios muzikos stiliuose?

Tyrimo objektas – ritminių mušamųjų instrumentų naudojimo tradiciniuose lengvosios muzikos stiliuose ypatumai.

Tyrimo tikslas – apibrėžus įvairių tradicinių lengvosios muzikos stilių panašumus ir skirtumus, nustatyti ritminių mušamųjų instrumentų atlikimo specifikos bruožus kiekviename iš šių stilių.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) apibūdinti tradicinius lengvosios muzikos stilius;
- 2) išskirti pagrindinius tradicinių lengvosios muzikos stilių panašumus ir skirtumus;

- 3) apibūdinti mušamuosius instrumentus, kurie yra naudojami atliekant skirtingų stilių lengvąją muziką;
- 4) surengti meninį projektą, paremtą bakalauro darbo teorine medžiaga.

Tyrimo metodai:

- literatūros šaltinių vertimas ir analizė;
- praktinės patirties apibendrinimas.

Darbą sudaro: santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas (jame aptariamas darbo problematika, tikslas, uždaviniai); pirmasis skyrius (jame aprašomi mušamieji instrumentai); antrasis skyrius (jame nagrinėjami tradiciniai lengvosios muzikos stiliai); trečiasis skyrius (pateikiami ritminių mušamųjų instrumentų grojimo pobūdžio panašumai ir skirtumai įvairiuose lengvosios muzikos stiliuose), ketvirtasis skyrius (aprašomas meninis projektas), išvados, literatūros sąrašas, priedai.

1. RITMINIAI MUŠAMIEJI INSTRUMENTAI, JŲ ISTORIJA IR RŪŠYS

Norint tinkamai įsigilinti į temą „Ritminių mušamųjų instrumentų naudojimo tradiciniuose lengvosios muzikos stiliuose specifiškai“ būtina gerai žinoti mušamųjų instrumentų istoriją, raidą, jų naudojimo subtilybes. Kadangi informacijos lietuvių kalba apie šiuos instrumentus nėra daug, rašant labiausiai remtasi užsienio literatūra (Anthony Baines „Musical instruments through the ages“; Sergio Gomes „Novos caminhas da bateria brasileira“ ir t.t.) ir straipsniais rastais internete (www.music.vt.edu; library.thinkquest.org). Šioje darbo dalyje bandoma kuo išsamiau aprašyti įvairias mušamųjų rūšis, kad tolesnėje darbo eigoje būtų galima išskirti kiekvieno jų naudojimo ypatybes skirtinguose muzikos stiliuose.

1.1. Mušamųjų instrumentų klasifikavimas ir istorija

Membranofonams priklauso tie instrumentai, kuriais garsas išgaunamas virpinant membraną, tai yra – įtemptą odą, plėvę arba plastiką. Membrana buvo tvirtinama prikalant, priklijuojant, prismeigiant kaišteliais arba pritvirtinant raiščiais, šiais laikais membrana prie būgno korpuso prisukama lietu metaliniu lanku. Pagal E. M. fon Hornbostelio (E. M. Fon Hornbostel) ir K. Lachso (K. Lachs) klasifikaciją membranofonai gali būti skirstomi pagal garso išgavimo būdą: būgnai – instrumento skambesys gaunamas membraną mušant plaštakomis, lazdelėmis, vielų šluotelėmis arba lazdelėmis su veltinio antgaliais; timpčiojamieji būgnai – membrana svyruoja timpčiojant stygą, kuri yra pritvirtinta plėvės viduryje; trinamieji būgnai – membrana virpinama trinant lazdele arba virvę pritvirtintą jos viduryje. Pagal kitus šaltinius membranofonai skirstomi į būgnus ir militronus (garsas išgaunamas į juos pučiant arba ūžiant).

Būgno korpusas visada turi apvalią angą, kuri aptraukiama oda ar plastiką, tačiau pati korpuso forma gali būti skirtinga. Vakaruose paprastai grojama cilindro formos būgnais, tokiais kaip mažasis būgnas, tačiau dažnai pasitaiko ir dubens formos, taip vadinamų konusinių, mušamųjų, pavyzdžiui timpanai. Cilindrinių būgnų šonai yra tiesūs, o konusinių – nuožulnūs. Cilindriniai instrumentai gali būti įvairių skirtingų proporcijų, tačiau jų skersmuo per visą ilgį yra toks pat. Konusiniai mušamieji yra pačių įvairiausių dydžių ir formų: mažo plokščio dubenėlio, didelio apvalaino indo ar net smailėjančio pailgo kūgio pavidalų. Ir šie instrumentai, ir cilindriniai gali turėti vieną arba dvi membranas. Pietryčių Azijoje paplitę statinės formos būgnai, jie būna išsipūtusiais šonais, įvairiausių dydžių. Smėlio laikrodžio formos instrumentai, populiarūs Japonijoje ir Vakarų Afrikoje, gali būti paprasti ir labai įmantriai išpuošti. Taurės pavidalo mušamieji gaminami iš keramikos, medžio ar metalo, būna įvairaus dydžio ir tik su viena membrana, kuri prie rėmo priklijuojama klijais, labiausiai jie paplitę arabų šalyse. Šiaurės

Amerikoje ir Afrikoje labai populiarūs būgnai su kojomis, jų korpusas beveik visada išpjaunamas iš medžio, jie taip pat turi tik vieną membraną. Ilgieji būgnai dažniausiai pasitaiko Afrikoje, tai ilga, tuščiaavidurė medžio atkarpa su viena, dažniausiai odine, membrana. Šie instrumentai gali būti labai išpuošti. Rėminius būgnus sudaro nedidelis medinis, metalinis arba akrilo korpusas ir viena arba dvi membranos, gali būti su žvangučiais (tamburinas). Kadangi rėmas būna nedidelis, membrana mažai rezonuoja. Šis instrumentas iki šiol labai populiarus Vidurio Rytuose. Trinamieji būgnai nuo įprastų perkusinių instrumentų skiriasi tuo, kad membrana virpinama ją trinant pirštais, audiniu arba per membraną perverta lazdele. Trinamasis būgnas pavadinimu kuika (*cuica*) labai populiarus Brazilijoje.

Istorikai sutaria, kad mušamieji – pirmieji žmogaus sukurti muzikos instrumentai, nuo kurių skambesio, greičiausiai, kilo muzika. Kai žmogus išmoko pasigaminti žemės ūkio ir medžioklės įrankius jau sugebėjo sukurti ir sudėtingesnius padargus, pavyzdžiui tuščiaavidurio medžio kamieno korpuso ir gyvulio odos membranos būgną. Yra archeologinių duomenų, kad prieš 30 tūkstančių metų jau buvo naudojami mušamieji instrumentai. Tai buvo barškučiai iš moliūgų ir džiovintų sėklų. Žinoma, kad jau kiek sudėtingesnės konstrukcijos instrumentai buvo naudojami visose praeities civilizacijose, tačiau pavyzdžių beveik neišliko, nes jie buvo gaminami iš lengvai suyrančių medžiagų. Būgno pirmtaku galima vadinti „žemės būgną“, kuris buvo naudojamas dabartinėje Etiopijos teritorijoje. Tai buvo kūgio formos duobė žemėje, o atlikėjas išgaudavo garsą mušdamas į ją delnu. Taigi būgnas, kurį mes žinome šiandien, gimė Afrikos teritorijoje ir iki šiol vaidina svarbų vaidmenį to krašto kultūroje. Mušamųjų skleidžiamas garsas buvo vienas iš pirmųjų informacijos perdavimo būdų, ilgainiui garsų dariniai įgavo ženklų prasmes, kurie buvo naudojami medžioklėje, kovose, kasdieniuose žemės ūkio darbuose. Tuomet tai buvo svarbiausia signalizavimo priemonė. Taip pat mušamieji buvo nepakeičiami religinėse apeigose ir ritualuose, daugelyje tautų šiam tikslui jie naudojami iki šiol.

1.2. Tamburinas (būgnelis)

Tamburinu pirmiausia pradėta groti Mesopotamijoje, Graikijoje, Romoje. Jį sudaro nedidelis medinis arba plastmasinis rėmas aptrauktas oda ar plastikui, ir dvigubos metalinės lėkštelės, kurios būna pritaisytos prie rėmo. Būna ir be membranos, tai yra – tik rėmas ir žvangučiai. Šis perkusinis instrumentas gali būti naudojamas kaip būgnų komplekto dalis arba, kaip savarankiškas mušamasis. Sutinkamas daugybėje skirtingų muzikos žanrų, pavyzdžiui graikų ir italų folklorinėje kūryboje, klasikinėje muzikoje, roko kūriniuose ir pan. Šiuo instrumentu galima groti laikant rankoje arba pritvirtintu prie stovo, glostant, purtant ar švelniai suduodant juo į klubą ar ranką. Wolfgangas Amadėjus Mocartas buvo vienas iš pirmųjų Vakarų

kompozitorių, panaudojusių tambūriną savo kūrinuose. 18-ojo amžiaus pabaigoje jis tapo nuolatine orkestrų mušamųjų instrumentų dalimi, naudojamas egzotiškai „rytų“ nuotaikai sukurti. Tamburinas taip pat labai mėgstamas roko muzikantų, tačiau dažniausiai naudojamas instrumentas be membranos.

1.3. Gongas ir lėkštės

Tikėtina, kad metaliniai mušamieji instrumentai atsirado Azijoje, pavyzdžiui gongas pradėtas naudoti 500 metų prieš mūsų erą Kinijoje. Gongas buvo didelis metalinis padėklas, kuris, greičiausiai, buvo sukurtas kitiems tikslams, bet buvo naudojamas kviesti valstiečiams iš laukų valgyti ar maldai, nes jo skleidžiamas garsas buvo girdėti net 80 kilometrų. Šis instrumentas netruko išplisti po visą Aziją kaip šokių, kautynių ar ritualų dalis. Japonijoje jis buvo naudojamas paskelbti sumo imtynių pradžią. Į Europą gongas atkeliavo 18-ame amžiuje. Gioachino Rossinis (Gioachino Rossini), Vincensas Belinis (Vincezo Bellini) ir Ričardas Vagneris (Richard Wagner) buvo pirmieji Vakarų kompozitoriai panaudoję gongą savo darbuose, nuo tada, maždaug 1840 metų, šis instrumentas įsitvirtino tarp mušamųjų Europos orkestruose. Gongų yra trijų pagrindinių rūšių: pakabinamas gongas – daugiau ar mažiau plokščias apskritas diskas; cilindrinis gongas – iškilu viduriu, instrumentas statomas ir juo grojama horizontalioje padėtyje; dubenėlio formos gongas – grojama padėjus ant pagalvėlės, taip išgaunamas skaidriausias garsas. Dažniausiai gaminami iš bronzos arba žalvario.

Metalinės lėkštės į Kiniją atkeliavo, kaip manoma, iš Tibeto ar Artimųjų Rytų prieš 4000 metų. Daugelyje šalių naudotos sakraliniuose ritualuose, Turkijoje – karo metu priešams įbauginti, tad ir Europoje šis instrumentas ilgai išliko kaip karo simbolis, naudojamas kariniuose orkestruose. Klasikinėje muzikoje lėkštės pirmą kartą buvo panaudotos Nikolauso Adamo Strugso (Nikolaus Adam Strugs) 1680 metais ir ilgainiui įsitvirtino orkestruose. Dažniausiai jų pagalba buvo vaizduojami Rytų kraštai. Lėkštė – tai plokščias, viduryje kiek pakilęs metalo apskritimas, ir nors atrodo labai paprastas instrumentas – jų gamyba labai sudėtinga, siekianti gilią tradiciją, perduodamas iš kartos į kartą. Taip vadinamos „kiniškos“ lėkštės daromos iš alavo ir vario, „turkiškos“ – iš vario, alavo, švino ir geležies lydinio. Gerų lėkščių gamintojų iki šiol nėra daug, viena puikiausių – „Zildjian“, kurios pradžia siekia net 1623 metus, kai alchemikas Avedis sukūrė nepaprastai skaidraus garso lėkštes. Yra daugybė grojimo šiuo mušamuoju instrumentu būdų: dvi lėkštės laikomos rankose ir grojama suduodant viena į kitą, gali būti pritvirtintos prie stovo po vieną ar dvi – garsas išgaunamas lazdelės arba kojos pedalo pagalba.

1.4. Timpanų istorija ir naudojimas

Mušamieji, kurie dabar naudojami orkestruose, Europą pasiekė 13-ame amžiuje, tuo metu žmonės pradėjo migruoti į Artimuosius Rytus ir atvežė daug naujovių, tarp jų ir daugybę skirtingų perkusinių instrumentų. Būgnai katilai buvo žinomi jau senovės Egipte, tai būgnas turintis vieną membraną, kuri būdavo užtempta ant puodo ar kitokio indo angos. Šie instrumentai būna įvairių dydžių ir yra orkestruose naudojamų timpanų pirmtakai. Manoma, kad į Europą 13-ame amžiuje atklydo iš Arabijos, jie buvo gana nedideli ir tvirtinami abipus kupranugario kuprų. 15-ame amžiuje pradėti gaminti dar didesni, prie abiejų arklio šonų kabinami būgnai, taigi vienu metu buvo galima groti dviem instrumentais. Dviejų timpanų tradicija, išliko iki šiol, nors jie ir pradėti statyti ant kojelių. Šių mušamųjų katilai buvo gaminami iš medžio arba vario, o membrana iš jaučio, asilo arba ožio odos. Iš pradžių oda prie rėmo būdavo kalama, tačiau vėliau, siekiant labiau ją ištempti ir taip išgauti skirtingo stiprumo ir aukščio garsą, membrana buvo rišama virvėmis, taip buvo galima derinti timpaną.

Dauguma šiais laikais naudojamų timpanų turi nuo 6 iki 8 membranos įtempimo lygių. Šio instrumento indo forma lemia tono kokybę, pavyzdžiui, pusrutulio indai skleidžia „šviesesnę“ garsą, tuo tarpu parabolinė indo forma suteikia garsui tamsesnę toną. Timpanų būna įvairių dydžių, nuo 84 iki 30 centimetrų skersmens ar net mažiau. Kaip ir daugumos mušamųjų, timpanų membranos gali būti gaminamos iš gyvulių odos ar plastiko. Plastiko membranos yra ilgalaikės, atsparios, pigios, taigi naudojamos dažniau nei natūralios odos membranos. Visgi daug profesionalių muzikantų mieliau renkasi odines membranas dėl šiltesnio ir kokybiškesnio tembro. Timpanai nebūtinai naudojami poromis, šiais laikais dažnai sutinkami timpanų komplektai. Juos sudaro keturi, 81, 74, 66 ir 23 centimetrų skersmens instrumentai. Šiems mušamiesiems buvo sukurti keli koncertai, 18-ame amžiuje kompozitorius Johanas Fišeris (Johann Ficher) parašė simfoniją aštuoniems timpanams ir orkestrui, kurioje solinę partiją muzikantas turi groti aštuoniais timpanais vienu metu. Tuo metu Džordžas Drušetkis (Georg Druschetzky) ir Johanas Melčioras Molteris (Johann Melchior Molter) taip pat sukūrė kompozicijų timpanams ir orkestrui. Žinoma, vėliau buvo parašyta daugiau puikiai vertinamų kūrinių šiam instrumentui.

1.5. Mažasis būgnas

Vienas seniausių ir plačiausiai naudojamų mušamųjų instrumentų, pasitaikantis visose civilizacijose ir epochose, nepakeičiamas daugelyje muzikos stilių – mažasis būgnas. Nuo 13-ojo

amžiaus žinomas, kaip pagrindinis pėstininkų žygių instrumentas, taip pat buvo naudojamas egzekucijose.

Abu šio instrumento galai būdavo aptraukiami oda ir prie apatinės membranos tvirtinamos gyvulių žarnų stygos, kad mušant būtų girdimas sausas trankus traškesys, kuriuo buvo siekiama sukelti grėsmės nuotaiką. Dabartiniams būgneliams vietoj gyvulių odos naudojamos plastikinės membranos, vietoj gyvulių žarnų – metalinės stygos, instrumento korpusas gaminamas iš įvairios rūšies medžio, metalo ar akrilo. Donatas Katkus knygoje „Muzikos atlikimas“ rašo „Paprastai mušama viena būgnelio pusė, o kita reverberuoja dėl suspausto oro, ta reverberacija yra kitokio virpesių dažnio nei mušamosios pusės, taigi garso aukštis neaiškus“ (Katkus, 2006, p.442). Būgneliai gali būti: baritoniniai – 36 cm skersmens, 29 cm aukščio; altiniai – 33 cm skersmens, 12 cm aukščio; sopraniniai – 7 cm aukščio, 31 cm skersmens; tenoriniai – 34 cm skersmens, 16 cm aukščio. Aukšto skambesio koncertinis yra 12-15 cm aukščio ir 34 cm skersmens.

Šiuo instrumentu gali būti grojama medinėmis lazdelėmis, metaliniais arba plastikiniais šepetėliais, kurie išgauna minkštesnį garsą. Naudojant lazdeles būgnininkas gali mušti būgnelio membraną, lanką ar korpusą, taip išgaudamas skirtingus garsus. Paprastai lanku grojama viena lazdele, kita suduodant per membraną. Roko muzikoje, kur mažasis būgnas yra būgnų komplekto dalis, dauguma ritmų grojama pagrindinius akcentus atliekant soliniu būgneliu, šie akcentai skamba lyg būtų smūgiuojama į lanką, taip yra dėl staigaus, aukšto garso tono. Lotynų Amerikos ir džiazo muzikoje dažnai grojama mušant į lanką, taip išgaunant tolygesnį ir sinkopuotą garsą. Mažasis būgnelis yra pagrindinis solinių partijų būgnas, grojant mušamųjų komplektu, nes jis tarsi užbaigia akcentus ir taip sukurama darni garsų sistema.

1.6. Tom-tomų apibūdinimas

Pirmieji tom-tomai buvo be lankų, membranos buvo tvirtinamos virve. Vėliau mušamųjų gamintojai pradėjo gaminti tom-tomus su metaliniais lankais. Tuo metu standartu tapo 30 cm skersmens ir 20 cm ilgio „tomai“, statomi didžiojo būgno kairėje pusėje. Vėliau toje vietoje pradėti statyti 41 cm skersmens mušamieji ant trijų kojelių. Galiausiai, antrasis 33 cm skersmens ir 23 cm ilgio tom-tomas pradėtas statyti dešinėje didžiojo būgno pusėje, kartu su 36 cm skersmens mažuoju būgneliu, tai sudarė standartinį būgnų komplektą. Kaip žinia, šių laikų būgnų komplektuose naudojami dviejų membranų tom-tomai, tačiau 1970 metais Aleksas Van Halenas (Alex Van Halen) tiesiog nuėmė apatines membranas nuo savo turimų tom-tomų, tokie instrumentai dar žinomi kaip koncertiniai tomiai. Jie taip pat buvo būgnų komplektų dalis, tačiau

greit prarado populiarumą, tačiau atlikėjas Filas Kolinsas (Phil Collins) iki šiol savo komplekte groja keturiais koncertiniais tomiais.

Gongo būgnas, dar žinomas kaip gongo didysis būgnas – tai vienos membranos didelis, dažniausiai 51 arba 56 cm skersmens tom-tomas, kurio membrana net 5 cm didesnė nei rėmas. Šio instrumento skleidžiamas garsas panašus į didžiojo būgno, tik šiek tiek atviresnis. Būgnų komplekte dažnai statomi kampu šalia floor tomų. Floor tomas – tai dvigubo plastiko membranos būgnas, dažniausiai tokio pat skersmens ir ilgio, paprastai statomas ant trijų kojelių dešinėje dešiniarankio būgnininko pusėje. Tai „giliausio“ tono būgnas, kuriuo grojama lazdelėmis visame komplekte, jis yra aukštesnio tono nei didysis būgnas ir žemesnio nei kiti komplekto instrumentai.

1.7. Didysis būgnas

Seniausias žinomas didžiojo būgno pirmtakas – turkiškasis davul būgnas, cilindro formos didelis instrumentas su dvejomis plonomis membranomis, jos būdavo užtempiamos ant lankų ir tik tada tvirtinamos prie korpuso. Šiuo instrumentu buvo grojama per abi membranas, tik dešine membrana buvo grojama didele lazda, o kaire – mažesne lazdele. Dėl savo unikalaus garso davul buvo plačiai naudojamas kovose. Į Europą šis instrumentas atkeliavo 18-ame amžiuje, jis, kartu su lėkštėmis ir trikampių, buvo naudotas „turkiškam“ efektui sukelti.

Galima išskirti tris pagrindinius didžiojo būgno tipus: pirmąjį galima sutikti orkestruose; kitas naudojamas būgnų komplektuose, juo grojama kojos pedalu; trečiasis tipas – karinių orkestrų dalis, juo grojama laikant vertikaliai, mušant į abi membranas. Šis instrumentas paprastai būna cilindro formos ir jo skersmuo dažniausiai didesnės apimties už ilgį. Membranos gali būti gaminamos iš veršiuko odos arba plastiko. Šie būgnai būna įvairaus dydžio, tačiau tai mažai įtakoja garsą, daugiau patogumą ir estetinį vaizdą.

1.8. Lotynų Amerikos mušamieji

Bongai (*bongo*) – tai Afro – Kubietiškas mušamasis instrumentas, sudaryta iš dviejų būgnelių, didesnis jų vadinamas hembra (moteriškos lyties), mažesnis – macho (vyriškos lyties). Šis instrumentas gimė Rytų Kuboje 19-ame amžiuje, pavadinimu bongo el monte, buvo didesni ir žemesnio tono, nei dabar žinomi bongai. Šių laikų bongai skleidžia aukštesnį ir sodresnį garsą, grojami rankomis, laikant tarp kelių (didesnis būgnelis ant dešinio kelio). Įvairiuose koncertuose galima groti laikant ant stovo, rankomis arba lazdelėmis.

Kongai (*conga*) – tai aukšti, siauri vienos membranos mušamieji instrumentai iš Kubos. Nors kilęs iš Afrikos tuščiavidurių rąstų būgnų, kongas yra statinės formos, greičiausiai anksčiau kongai buvo gaminami iš statinių. Įdomus faktas, jog iš pradžių bongų membranos buvo gaminamos iš bizonų odos, tačiau, ilgainiui šis gyvūnas buvo įtrauktas į nykstančiųjų sąrašą, tad pradėta ieškoti kitų medžiagų membranoms gaminti. Anksčiau šis instrumentas buvo naudojamas religinėse apeigose, tačiau dabar yra nepakeičiamas tokiuose muzikos stiliuose, kaip salsa, regis ir pan. Dauguma šiuolaikinių kongų gaminami iš medžio arba stiklo pluošto, statomi po du ant stovų ir grojami pirštais ir delnais. Yra kelios pagrindinės grojimo kongais technikos: norint išgauti aukštą toną, reikia groti keturiais pirštais prie membranos krašto; grojant visu delnu išgaunamas pritildytas žemas tonas; viena sunkiausių technikų – išgauti aiškius, sprogstamuosius garsus, grojant greitais ir trumpais smūgiais.

Koubelas (*cowbell*) – yra idiofonų grupės mušamasis instrumentas, naudojamas daugelyje muzikos stilių. Šis instrumentas kilo iš varpų, kuriuos piemenys segdavo galvijams, kad būtų lengviau nustatyti jų būvimo vietą. Šis varpas pirmą kartą buvo panaudotas 1920 metais Amerikos kantri (*country*) muzikoje, greit išpopuliarėjo tarp kitų muzikos žanrų atlikėjų.

Timbalai (*timbales*) – tai vienos membranos, metalinio negilaus korpuso būgneliai iš Kubos. Galima sakyti, kad tai sumažinti timpanai, pritaikyti Kubos tradicinei muzikai. Instrumento skersmuo svyruoja nuo 30 iki 40 centimetrų, paprastai vienas būgnelis poroje yra 3 centimetrais didesnis už kitą. Šiuo mušamuoju grojama lazdelėmis, kabinami ant specialaus aukšto stovo, po du.

Kuika (*cuica*) – Braziliškas trinamasis būgnas, turintis nemažą aukštų tonų diapazoną. Dažnai vadinamas juoko būgneliu, nes jo skleidžiamas garsas gana panašus į žmogaus juoką. Šio instrumento atitikmenų galima rasti visame pasaulyje, tad vieningos nuomonės apie jo kilmę nėra, vieni tvirtina, kad jo ištakos Ispanijoje, kiti teigia, kad tai musulmonų pirklių instrumentas. Tačiau, turbūt, realiausia manyti, kad tai Afrikoje gimęs instrumentas Braziliją pasiekęs su to krašto vergais. Be jo dabar neišsivaizduojama sambos stiliaus muzika. Kuika membranos viduryje įtaisyta medinė arba bambuko lazdelė, kuri trinama drėgnu audiniu, garso tonas keičiamas sudarant spaudimą membranos viršuje. Šis trinamasis instrumentas paprastai būna 15 – 25 cm skersmens, korpusas gaminamas iš metalo, plastmasės arba džiovinto moliūgo kiauto, membrana – dažniausiai iš gyvulių odos.

Surdo (vert. port. – kurčias) – tai didelės apimties didysis būgnas, naudojamas daugelyje Brazilijos muzikos stilių. Jo dydis svyruoja nuo 40-74 cm skersmens, gylis gali būti 50 ar 60 centimetrų. Korpusas gali būti medinis, aliuminis arba iš plieno, membrana – iš odos ar plastiko. Sambos karnavalų surdo turi aliuminį korpusą dėl lengvumo ir odinę membraną dėl „turingo“ garso tono, instrumentai kabinami diržu per petį ir grojami lazdelėmis tik viršutine membrana.

Repinike (*repinique*) – dviejų membranų, cilindro formos būgnelis, kurį būtų galima lyginti su tom-tomu. Tai pagrindinis sambos karnavalų instrumentas, kuriuo dažniausiai atliekamos pagrindinės kūrinių partijos, jo garso tonas gana aukštas ir skamba garsiau, nei visi kiti mušamieji, kuriais atliekama samba. Instrumento korpusas gaminamas iš metalo, membrana – iš nailono, paprastai būna skersmeniu mažesnis, tačiau kiek ilgesnis už mažąjį būgnelį. Kabinamas ant peties ir grojama viena arba dviem lazdelėmis.

Pandeiro (*pandeiro*) – šį instrumentą galima būtų vadinti brazilų tautos instrumentu, jis primena tambūriną, turi nedidelį korpusą, žvangučius, membraną, tačiau jo garso tonas „sausėsnis“ ir mažiau tvarus. Grojamas laikant vienoje rankoje ir mušant kitos rankos delnu ar pirštais.

Braziliškas tamburinas (*tamborim*) – tai mažas, 15 cm skersmens metalinio, medinio arba plastikinio korpuso ir nailono membranos būgnelis. Dagelyje muzikos stilių juo grojama maža medine lazdele, tačiau samba dažniausiai grojama šepetėliu iš nailono lazdelių, retais atvejais gali būti grojama pirštais.

1.9. Būgnų kompleksas

Būgnų kompleksas – tai mušamųjų instrumentų rinkinys skirtas groti vienam atlikėjui. Tradiciškai mušamųjų komplektą sudaro membranofonai ir idiofonai, rečiau įtraukiami elektroniniai instrumentai. Šiuolaikinį dešiniarankio būgnininko komplektą sudaro: mažasis būgnelis ant specialaus stovo, jo padėtis – tarp instrumentalisto kojų; didysis būgnas su pedalu, kuris valdomas dešine koja; aukštas stovas su dvejomis lėkštėmis, kuriomis grojama kaire koja minant pedalą ir lazdele; vienas ar daugiau tom-tom būgnų; viena ar daugiau lėkščių, kuriomis grojama lazdelėmis. Dauguma būgnininkų tobulina savo komplektus prijungdami daugiau būgnų, lėkščių ir kitų mušamųjų. Tam tikriems muzikos stiliams naudojami specialios sudėties komplektai, pavyzdžiui sunkiojo metalo grupės būgnų komplekte greičiausiai bus dveji didieji būgnai.

Pirmasis šiuolaikinio būgnų komplekto atitikmuo buvo žinomas jau Vaudeville eroje. Jį sudarė didysis būgnas, solinis būgnelis, lėkštės ir kiti mušamieji, tačiau visais šiais instrumentais buvo grojama tik lazdelėmis. 1890 metais, kai buvo sukurtas kojos pedalas, daug muzikantų patentavo savo grojimo technikas, pavyzdžiui Dy Dy Čandleris (Dee Dee Chandler) iš Naujojo Orleano 1904-aisiais. Ši naujovė leido būgnininkui pedalu mušti didįjį būgną, tik jis tai darė stovėdamas. Ilgainiui didysis būgnas tapo centriniu instrumentu būgnų komplekte aplink kurį buvo rikiuojami visi kiti mušamieji. Broliai Viljamas F. Liudvikas (William F. Ludwig) ir Teodoras Liudvikas (Theodor Ludwig) įkūrė kompaniją Ludwig & Ludwig Co ir 1909-aisiais

užpatentavo pirmą puikiai veikiančią didžiojo būgno pedalo sistemą. Pirmojo pasaulinio karo metu būgnų komplekto centre buvo didžiulis didysis būgnas ir daugybė kitų mušamųjų, toks komplektas buvo labai svarbi džiaz muzikos, ypač dikselendo dalis. Buvo sukurti stovai lėkštėms, tom-tomams ir mažajam būgneliui laikyti, rinkinio viršuje buvo kabinami kiti mušamieji instrumentai, tokie kaip koubelai ar kitokie perkusiniai instrumentai. Tuo metu svarbiausi būgnų komplektų ir grojimo technikų tobulintojai buvo žymūs džiaz muzikantai, tokie kaip Gene Krupas (Gene Krupa), „Tėtušis“ Džo Džonsas („Papa“ Jo Jones), Atras Blakas (Art Blakey) ir t. t. Būgnų komplektą dar labiau išpopuliarino The Beatles būgnininkas Ringo Staras (Ringo Star), kai Amerikos televizijoje buvo parodytas koncertas, kur muzikantas grojo Ludwig firmos komplektu. Apie 1960-uosius metus roko muzikantai pradėjo naudoti didesnius nei įprastai būgnų komplektus, po kelių dešimtmečių populiarūs to meto roko atlikėjai, tokie kaip Bilis Kophamas (Billy Copham), Karlas Palmersas (Carl Palmers), Filas Kolinsas (Phil Collins), Neilas Pertas (Neil Peart) ir t. t. naudojo daugybę būgnų, lėkščių ir kitų mušamųjų savo komplektuose. Tik apie 2000-uosius, kai išpopuliarėjo indie rokas, šio muzikos stiliaus instrumentalistai grįžo prie tradicinių, keturių dalių komplektų. 21-ame amžiuje būgnų komplektus papildė elektroninės dalys, pavyzdžiui prie akustinių būgnų prijungiami trigeriai (trigger), tai garso sensoriai, kurie duoda signalą į elektroninį modulį, taip akustiniai būgnai įgauna daug elektroninių mušamųjų privalumų.

1.10. Elektroniniai būgnai

Elektroninis būgnų komplektas susideda iš elektroninių plokštelių aptrauktų guma, jų padėties panašios kaip ir mušamųjų įprastame būgnų komplekte. Kiekviena plokštelė yra tarsi elektroninis jutiklis, jis perduoda signalą pagrindiniam moduliui, kuris sukuria garsą atitinkantį plokštelę į kuria buvo suduota lazdele. Pirmasis elektroninis būgnas buvo sukurtas 1971 metais The Moody Blues būgnininko Greimas Edžas (Graeme Edge) ir Sasekso universiteto profesoriaus Brajanas Gruvis (Brian Groves). Po penkerių metų kompanija Pollard Industries pagamino pirmą komercinį būgnų komplektą pavadinimu Pollard Syndrum, jį sudarė elektroniniai garso generatoriai ir viena ar daugiau būgnų plokštelių. Ši naujovė greit sulaukė žymių būgnininkų dėmesio, tačiau kompaniją užklupo finansinės nesėkmės ir instrumentų gamyba buvo nutraukta. 1978 metais įkurta kompanija Simmons, kuri vėl pradėjo gaminti elektroninius būgnus, žymiausias jos kūrinys buvo SDS-5, kuris kritikų buvo išvadintas baisų šiukšliadėžių dangčių dundesį skleidžiančiu aparatu. Nepaisant to buvo plačiai naudojamas tokių roko grupių, kaip Duran Duran ir Rush. Vėliau kompanijos Roland ir Yamaha taip pat pradėjo pardavinėti elektroninius būgnus. 1997 metais Roland į rinką išleido modelį TD-10, kuris pasižymėjo

dvejomis naujovėmis: matematiniais moduliais garsui sukurti ir būgneliais su membranomis iš tinklelio. Roland savo inovaciją pavadino V-Drums ir vėliau tai tapo prekiniu ženklu.

Naujausiuose elektroninių būgnų komplektuose buvo išspręstos ankstesnių rinkinių problemos, juose įdiegti aukštos kokybės skaitmeniniai garsai, moduliai užtikrina puikius būgnų garsus ir tūkstaničius kitokių garsų pasirinkimui. Dauguma muzikantų renkasi elektroninius būgnus todėl, kad jie groja tyliau, taip pat, esant reikalui, galima užsidėti ausines, elektroninių būgnų komplektas yra kompaktiškesnis, vienas rinkinys gali groti kaip keli skirtingi akustinių būgnų komplektai, turi įdiegtus metronomus, kurie padeda pradedantiems būgnininkams. Nepaisant visų privalumų, šie instrumentai nesuteikia tokio garso ir jausmo, kaip grojant akustiniais mušamaisiais, taip pat garso kokybė priklauso nuo įgarsinimo sistemos.

Apibendrinant, darytina išvada, kad būgnas – instrumentas, kurio garsas išgaunamas virpinant membraną. Būgno kleidžiamą skembsį lemia keli veiksniai: instrumento forma, dydis, korpuso sienelių storis, medžiaga iš kurios jis pagamintas, surišimo ar membranos pritvirtinimo būdas, medžiaga iš kurios pagaminta membrana, jos įtempimas, būgno padėtis. Nuo mušamojo garso priklauso kokiam muzikos stiliui jis naudojamas, pavyzdžiui – šiuolaikinis tom-tom būgnas, džiazo instrumentalistas norės, kad būgnas būtų aukšto tono, gerai rezonuotų ir būtų subtilaus garso, kai, tuo tarpu, roko muzikantas sieks, kad instrumentas grotų garsiai, „sausai“, būtų žemesnio tono.

2. TRADICINIŲ LENGVOSIOS MUZIKOS STILIŲ CHARAKTERISTIKOS

Sąvoką „muzikos stilius“ galime apibrėžti kaip muzikos grupę, pasižyminčią bendrais muzikiniais bruožais. Dabartiniame muzikiniame pasaulyje yra daugybė muzikinių žanrų, tačiau kurso darbe pateikiami tik keli, populiariausi, lengvosios muzikos stiliai. Šiame skyriuje įvardijami svarbiausi jų raidos momentai, atlikimo ypatumai, bendros muzikinės charakteristikos.

2.1. Akademinės muzikos ypatumai

Akademinė muzika kompozitorius ir atlikėjus, tarsi, išspraudžia į rėmus, riboja juos, kartu suteikdama tvarkos ir disciplinos jausmą. Jai būdinga griežta muzikinė notacija, mažai vietos improvizacijai. Muzikos enciklopedijoje pateikiamas akademinės muzikos apibrėžimas, ten rašoma, kad tai – „muzikos kūryba, grindžiama gerai įsisavintomis studijų metų komponavimo taisyklėmis, nusistojusiomis (dažniausiai klasicizmo ar romantizmo) stiliaus normomis, bet stokojanti kūrybinio individualumo, novatoriškumo“ (Ambrazas, 2000, p. 29).

Akademinė muzika, kitaip nei džiazas, rokas ar kiti lengvosios muzikos stiliai, pasižymi įvairiomis atlikimo formomis, tokiomis kaip: oratorija, simfonija, koncertas, opera, sonata ir t.t. Atliekant šią muziką siekama didesnio muzikinio išraiškingumo, stengiamasi atskleisti sudėtingą žmogaus vidinį pasaulį, emocinių būsenų nepastovumą, sentimentalumą ir pan. Instrumentinę akademinę muziką atlieka simfoninis orkestras, kuriame naudojami šie mušamieji instrumentai: timpanai, didysis būgnas, mažasis būgnas, ksilofonas, tamtamas ir pan.

2.2. Džiazo muzikos stiliai

Džiazo (*Jazz*) muzikos istorija – audringa ir nevaržoma, kaip ir šio žanro muzika. Gimusi JAV, Naujojo Orleano juodaodžių kvartaluose, netruko išpopuliarėti visame pasaulyje. Džiazą sunku išprausti į rėmus, ir ne todėl, kad vienas svarbiausių jos bruožų – improvizacija, joje susilieja afroamerikiečių ir Europos muzikos tradicijos. Žinoma, šio muzikos žanro pagrindas yra bliuzas, tačiau didelės įtakos turėjo europietiški bažnytiniai himnai, kariniai maršai, to meto Europos šokių muzika, afroamerikiečių spiričiuelai, regtaimai ir t. t. Talentingųjų džiazų entuziastų dėka, beveik kas dešimtmetį buvo formuojamos vis naujos šios muzikos kryptys. Knygoje „Trumpa džiazų istorijos apžvalga“ rašoma: „Diduma džiazų kūrinių yra tokie įvairiapusiai, kad juos galima priskirti keliems stiliams. Neretai džiazų kūrinio stilius priklauso

ne tik nuo pačios temos, bet ir nuo to, kas ir kaip ją atlieka. Džiazo atlikėjo asmenybė, jo atlikimo ypatumai labiau nei kitose muzikos kryptyse turi įtakos rezultatui ir lemia priklausymą vienam ar kitam stiliui“ (Belkin, 2005, p. 6). Taigi, galima teigti, kad džiazas yra demokratiška, muzikanto kūrybinės išmonės nevaržanti muzika. Bene puikiausia džiaz savybė, išskirianti iš kitų muzikos stilių, yra atlikimo metu laisvai kuriama muzikinė kompozicija, kuri remiasi asmeniniais instrumentalisto išgyvenimais, specifine harmonija, savotišku ritmu. Ši savybė gimė ne dėl džiaz pirmtakų pasirinkimo, o dėl paprasčiausio neraštingumo, nesugebėjimo grojamos muzikos išreikšti natomis, tad kūriniai buvo grojami iš atminties, kaskart pridedant kažko naujo.

Ankstyvasis džiazas. Naujajame Orleane juodieji muzikantai pradėjo groti pučiamaisiais, kurie buvo nurašyti iš karinių sandėlių. Iš pradžių jie grojo gatvėse, vietinėse šventėse ar net laidotuvėse, tačiau po kelių metų pradėjo groti miesto užėigose, kurios dažniausiai buvo juodųjų kvartaluose. Manoma, kad pirmasis džiaz muzikantas buvo Buddy Bolden, kuris 1895 metais sukūrė grupę, taip gimė muzikos stilius, pavadinimu Naujojo Orleano džiazas. Šią muziką atliko nedideli kolektyvai, kuriuos sudarė nuo 3 iki 8 muzikantų, melodija buvo grojama pučiamaisiais instrumentais, ritmas palaikomas mušamaisiais, pianinu, bandža, o boso partijos buvo atliekamos tūba. Maždaug antrame dvidešimtojo amžiaus dešimtmetyje, kai daug džiaz atlikėjų iškeliavo į Niujorką ir Čikagą, atsirado Čikagos ir Niujorko stilių džiazas. Naujojo Orleano stilius pasižymi tuo, kad vienu metu improvizuoja trys atlikėjai, kiekvienas melodiją groja savaip, Niujorko stiliuje muzikantai solo partijas groja po vieną. Šiuo laikotarpiu boso partiją jau atlieka ne tūba, bet kontrobosas, o vietoj bandžos grojama gitara, taip pat į džiaz ansamblių instrumentų gretas įsilieja saksofonas. Niujorko stiliaus dėka, džiazas tapo populiarius ir tarp baltaodžių melomanų, tačiau tuo metu šios veržlios muzikos buvo galima klausytis tik Harlemo juodųjų rajone. Ši pramoga, dėl rasių susipriešinimo, buvo itin pavojinga baltiesiems, todėl pradėjo kurtis baltųjų džiaz ansambliai. Kadangi šio muzikos stiliaus populiarumas augo milžinišku greičiu, juodieji muzikantai pradėjo groti ir baltųjų restoranuose bei klubuose. Tarp baltaodžių buvo labai pamėgtas, taip vadinamas, simfoninis džiazas, kurio žymiausias atstovas – Džordžas Geršvinas (George Gershwin). Apie šį muzikos stilių knygoje „Pasaulio muzika“ rašoma: „Jose labai sumaniai sujungti Europos klasikinės muzikos principai ir džiaz elementai: stangri ritminė pulsacija, spalvinga, išraiškinga melodika, ryškūs instrumentiniai solo intarpai“ (Maktupavels ir kt., 2000, p. 207). Tai, greičiausiai, buvo džiaz stilius priimtinausias to meto baltaodžiui klausytojui, kuris buvo pratęs prie europietiškos muzikos, J. Štrauso valsų, polkų, operečių. Šiuo laikotarpiu buvo mėgstami ir fortepijoniniai džiaz stiliai, tokie kaip regtaimas (*ragtime*), harlemo straidas (*harlem stride*) ir bugis vugis (*boogie – woogie*).

Regťaimas ir bugivugis. Regťaimas – muzikos stilius, susikūřęs iš juodaodžių muzikantų bandymų imituoti susikertančius ritmus. Didelę įtaką šiai muzikos pakraipai padarė maršas, polka, kadrilis. Ji tapo tokia populiaria, kad net Europos kompozitoriai savo kūrinuose naudojo regťaimams įprastus raiškos būdus, Klodas Debiusi (Claude Debussy) sukūrė „Goodywoggs Cake Walk“, Igoris Stravinskis (Igor Stravinsky) – „Regťime“. Bugivugio skiriamieji bruožai yra bliuzo harmonija ir trumpos, nuolat besikartojančios ritminės figūros, grojamos kaire ranka, dešine ranka – improvizuojama.

Svingas (*swing*). Žodis *swing*, išvertus iš anglų kalbos, reiškia supimą, nenuostabu, kad šis stilius vadinamas būtent šitaip, nes „Dauguma aštuntinių grojama tarsi svyruojant – keičiant jų trukmę kitų instrumentų palaikomo griežto ritmo atžvilgiu“ (Maktupavels ir kt., 2000, p. 207). Todėl taip atliekama muzika yra muzika laisva, lengvai siūbuojanti. Svingas buvo glaudžiausiai susijęs su bigbendais, didelės apimties džiaz ansambliais, kuriuose grojo nuo 12 iki 18 muzikantų. Bigbenduose instrumentai skirstomi į tris grupes: varinių pučiamųjų, medinių pučiamųjų, ritminių instrumentų. Šių džiaz grupių muzika buvo kiek sudėtingesnės harmonijos nei ankstyvojo džiaz, nes muzikantai buvo labiau išsimokslinę. Visi atlikėjai bigbende dažniausiai groja drauge, solo partijoms ir improvizacijoms čia neskiriama daug dėmesio.

Bibopas (*bibop*). Bibopą galima vadinti pirmuoju moderniojo džiaz stiliumi, jis gimė 5-ame dvidešimto amžiaus dešimtmetyje, kai maža džiaz atlikėjų grupelė Niujorke ėmė groti kitokiu, savitu atlikimo būdu. Šio muzikos stiliaus kūrėjai norėjo sugrįžti prie džiaz pradmenų, tad pradėjo groti greito tempo, sudėtingų improvizacijų muziką, kuri labai skyrėsi nuo lengvos svingo šokių muzikos. Nors šio stiliaus muzikantai grojo tuos pačius kūrinius, kaip ir svingo eroje, tačiau į jas įpindavo sudėtingesnes melodijas, kūrė naujas kompozicijas. Nauja harmonijų samprata, naudojamos išplėstinių akordų struktūros, leido sukurti iki šiol negirdėtas melodijas. Bibopui taip pat būdingas muzikantų virtuoziškumas ir tiesioginis santykis tarp solisto ir grupės arba kombo (nedidelis instrumentinis kolektyvas). Paprastai bibopo grupę sudarė trimitas, saksofonas, pianinas ir mušamieji. Įdomu tai, kad buvo naudojamas itin mažas mušamųjų komplektas, tik vienas, dažniausiai, mažasis būgnelis ir kelios lėkštės, mat instrumentalistai ritmą mušdavo lėkštėmis. „O bibopo būgnininkai grodavo „palaikantį“ ritmą daugiau lėkštėmis nei būgnais, tuo pačiu metu „mėtydami bombas“, t. y. sinkopuodami bendrą ritmą stipriais smūgiais į savo instrumentus“ (Rimša, 2000, p. 9).

Cool džiazas. *Cool* džiazas buvo tarsi atsakas į greitus, temperamentingus bibopo tempus ir sudėtingas harmonijas. Šiam muzikos stiliui būdingas santūrus atlikimas, švelnūs tembrai, daugiau dėmesio skiriama kompozicijai ir harmonijai. *Cool* džiaz atlikėjai atsigręžė į Europos klasikinę muziką, pavyzdžiui, John Lewis sukūrė kvartetą *Modern Jazz Quartet*. Į savo muziką

jie įtraukė tokias klasikines formas kaip fuga, kurios elementus supynė su klasikinio džiazio elementais.

Hardbopas (*hardbop*) – tai bibopo plėtotė, kuri, kaip teigiama, atsirado kaip priešingybė cool džiazui, norint pratęsti bibopo tradicijas. Ši muzika buvo daugiau saksofonui ir pianinui, labai veikiama bliuzo, gospelų ir soul muzikos.

Džiazrokas, arba dar vadinamas *fusion* džiazu – tai džiazio kryptis, kurioje susipynė tuo metu sparčiai populiarėjančios roko muzikos ritmai, energija ir džiazio improvizacijos. Šis muzikos stilius grojamas daugiau roko muzikai būdingais instrumentais: bosinė gitara vietoj kontroboso, dideliu mušamųjų komplektu, sintezatoriumi, soline elektrine gitara.

2.3. Roko muzikos specifika

Rokas (*rock*) – didžiulio populiarumo pasaulyje sulaukęs muzikos rūšis, kuris gimė neramiais socialinės ir rasių segregacijos laikais, vėliau suvaidino didžiulį vaidmenį kovose už lygias žmonių teises ir taiką. Šio muzikos stiliaus vystymasis, galima sakyti, buvo susijęs su politine padėtimi įvairiose šalyse (Jungtinėje Karalystėje, JAV) ir socialine jaunimo padėtimi visuomenėje. Šiame stiliuje dažniausiai dominuoja elektrinė arba akustinė gitara, o joms stipriai pritaria ritmą palaikantys instrumentai: bosinė gitara, būgnai, ritminė gitara ir klavišiniai instrumentai: pianinas arba sintezatorius. Kitaip nei džiaze, roko muzikai groti dažnai naudojami didesni nei standartiniai būgnų komplektai.

Rokenrolas (*rock and roll*). Roko pradžia – ketvirtas dvidešimto amžiaus dešimtmetis, kai susijungus ritmo bliuzui, kantri, bugivugi, džiazui ir gospelo muzikai atsirado rokenrolas. Žodžių junginys „*rock and roll*“ buvo vartojamas gospelo dainose ir reiškė raginimą šokti, tačiau šį terminą, kaip muzikos stiliaus pavadinimą pirmą kartą pavartojo vienos Klyvlendo radijo stoties laidų vedėjas Alan Freed. Pirmąją rokenrolo dainą galima vadinti Fats Domin singlą „Fat Man“, išleistą 1950 metais. Tradicinis rokenrolo skambesys susiformavo Bill Haley, Elvio Presley, Fats Domin, Little Richards ir Chuck Berry dėka. Jie, įrašinėdami dainas, pridėdavo kažką savito, taip kurdami pamatus šiam, tuo metu tik besivystančiam, muzikos stiliui. Teigiama, kad didžiausią įtaką rokenrolui ir tuometiniam jaunimui, savo eksperimentais su kantri ir bliuzu, padarė Elvis Presley, dar vadinamas rokenrolo karaliumi. Rokenrolas paprastai buvo grojamas viena arba dviem elektrinėmis gitaromis, akustine arba bosome gitaromis ir būgnais, taip pat buvo labai svarbus vokalistų vaidmuo. Penkto dešimtmečio viduryje gimė rokenrolo atmaina – rokabilis (*rockabilly*), jos pagrindą sudarė kantri muziką, tačiau ritmika buvo pagrįsta ritmo bliuzu.

Surf rokas (*surf rock*). *Surf* rokas, paplūdimio rokenrolas, atsirado maždaug 1960-aisiais, tai buvo muzika skirta poilsiaujantiems paplūdimyje ir banglentininkams. Ši muzika skirta, dažniausiai, akustinei gitarai, kurios pagalba buvo stengiamasi imituoti jūros ošimą. Didžiausios sėkmės *surf* rokas sulaukė grupės *The Beach Boys* dėka, jų grojama muzika apėmė ir instrumentinį, ir vokalinį *surf* roką. Šios grupės populiarumą sumažino vadinamoji britų invazija.

Britų invazija (*The British Invasion*). Tuo metu, kai Jungtinėse Amerikos Valstijose baltųjų jaunimas negalėjo klausytis juodųjų įrašyto ritmo bliuzo (*ritmen blues*), Jungtinėje Karalystėje padėtis buvo visai kitokia – be jokių rasinių barjerų. Tad ritmo bliuzas ten buvo labai mėgiama muzika, padėjusi gimti britiško rokenrolo grupėms, bene garsiausias tuo metu buvo Klifo Ričardo (Cliff Richard) kolektyvas, kuris gana sėkmingai garsino britų roką. Kol rokenrolas Amerikoje pamažu virto į lengvą popą, anglų jaunimo roko grupės grojo baruose, vietos šokiuose ir padarė didelę įtaką bliuzroko pradininkui Aleksui Korneriui (Alexis Korner), kuris pradėjo groti tokią veržlią muziką, kurią anksčiau grojo Amerikos rokenrolo atlikėjai. 1962-ųjų pabaigoje, britų roko muzikos padangėje atsirado, taip vadinamos, *beat* (angl. ritmas) grupės, beveik visos jos buvo iš Liverpulio. Jų muzika buvo paremta Amerikos muzikinių stilių – *soul*, ritmo bliuzo ir *surf* roko, kol galiausiai išvystė savitą stilių, kuriuo iki šiol seka nemažai muzikantų. Garsiausi šio laikotarpio kolektyvai – *The Beatles* ir *The Rolling Stones*, netrukus jos išgarsėjo visame pasaulyje, o Jungtinėse Valstijose sukėlė tikrą maniją. *The Beatles* muzika per daugiau nei dešimt gyvavimo metų pakito ne vieną kartą, pradėję rokenrolo stiliaus muziką, metams bėgant tobulėjo ir kolektyvo karjeros pabaigoje grojo, galima sakyti, psichodelinį roką su kitų šalių liaudies muzikos motyvais. Kūrinių tekstai, laikui bėgant, taip pat labai keitėsi nuo lengvabūdiškų baladžių apie meilę iki filosofinių, prasmingų dainų, taikos manifestų. Grupė *The Rolling Stones* savo populiarumo nepraranda iki dabar, per penkiasdešimt grupės gyvavimo metų jų muzikos stilius, kurį galima vadinti bliuzroku, beveik nepakito.

The Beatles būgnininkas grojo standartiniu, nedidelės sudėties, būgnų komplektu, kai tuo tarpu *The Rolling Stones* komplektas kiek didesnis: jį sudaro 56 cm skersmens didysis būgnas, 41cm flortomas, 30cm tom-tomas, mažasis būgnelis, kurio dydis vis keitėsi.

Folkrokas (*folk rock*). Folkrokas – tai liaudies (*folk*) muzikos ir roko junginys, gimęs dėl atlikėjų noro grįžti prie akustinės muzikos. Šiame stiliuje svarbiausia dainų tekstai, jų prasmė, bet ne melodija. Pagrindiniai instrumentai – akustinė gitara ir lūpinė armonikėlė, iš mušamųjų – tambūrinas, dažniausiai be membranos. Pilnas būgnų komplektas buvo naudojamas tik darant įrašus. Garsiausias folkroko atstovas yra Bobas Dylanas (Bob Dylan), jo dainos iki šiol išsiskiria savo prasmingumu ir poetiškumu.

Psichodelinis rokas. Psichodelinis rokas, galima sakyti, buvo įkvėptas stipraus ir pavojingo narkotiko LSD, kuris sukelia haliucinacijas. Atlikėjai savo muzikoje stengėsi atkartoti

jausmą, patirtą pavartojus kvaišalo. Žymiausi šio muzikos stiliaus atstovai: Džimis Hendriksas (Jimi Hendrix), iki šiol vadinamu vienu geriausių pasaulio gitaristų; Dženisė Džoplin (Jenis Joplin), kurios balsas turėjo kone hipnotizuojantį poveikį; instrumentinė grupė *Pink Floyd*, psichodelinį roką grojusi dar 1965-aisiais. Kitaip nei Dženisė Džoplin ir Džimis Hendriksas, kurie haliucinacijų išpūdį stengėsi perteikti balso ir gitaros pagalba, *Pink Floyd* šiam tikslui pasitelkdavo daugybę instrumentų. Jų būgnų komplekte buvo daugybė lėkščių, iki keturių didžiųjų būgnų, keturi arba penki tom-tomai, „solinukas“, taip pat nemažai kitų mušamųjų instrumentų, tarp kurių būdavo ir elektroninių būgnų arba trigeriais pajvairintų akustinių instrumentų. Grupės būgnininkas didžiuosius tom-tomus (38 ir 40 cm skersmens) pavertė flortomais. Vėliau didžiojo būgno viduje buvo įdiegtas mikrofonas. *Pink Floyd* rengė išpūdingus gyvo garso pasirodymus ir juose, be jau minėto, nestandartinio dydžio būgnų komplekto naudojo Lotynų Amerikos mušamuosius, tokius kaip koubelai, bongai, kongai, timbalai, jų koncertuose buvo galima išvysti ir įvairių dydžių gongus. Psichodelinio roko išpūdį galima pajusti daugumos to meto grupių, toių kaip *The Beatles*, *The Rolling Stones*, *The Beach Boys* muzikoje.

Glam rokas. Glam rokas – angliško psichodelinio roko atmaina, kartu tai buvo nostalgiskas daugelio kitų muzikos stilių mišinys tiek vizualiai, tiek muzikos atžvilgiu. Jame buvo 1930-ųjų Holivudo žavesio, rokenrolo maištingumo, žmogaus išvaizdos garbinimo, prieškarinio kabareto, net senovės mistikos ir mitologijos. Žinoma, labiau visa tai atsispindėjo atlikėjų išvaizdoje.

Progresyvusis rokas. Progresyvųjį roką galima vadinti vienu sudėtingiausiu roko muzikos stilių. Atlikėjų eksperimentavimas su naujais, netradiciniais, egzotiškais tolimų šalių instrumentais, įvairių skirtingų žanrų (džiazas, rokas, akademinė muzika) derinimas tarpusavyje, simfoninių orkestrų dalyvavimas koncertuose išpopuliarino šį muzikos stilių. Progresyviojo roko stiliaus kūriniai ilgesni nei 3 minučių trukmės, sudėtingų harmoninių ir ritminių formų. Žymiausi atstovai – *Yes*, *Genesis* ir, jau minėti, *Pink Floyd*.

Sunkusis rokas (*hard rock*). Sunkusis rokas buvo tarsi roko muzikos atgimimas, atgaivinęs blėstantį susidomėjimą šia muzika. Populiariausieji tuo metu buvo: *AC/DC*, *Led Zeppelin*, *Deep Purple*, *Queen*, *Aerosmith*, *Kiss*, *Deth Leppard* ir t. t. Šis žanras pasižymėjo agresyviais, aštriais garsais, atliekamais solinės elektrinės gitaros ir pastoviu, trankiu būgnų mušimu. Sunkiojo roko grupės garsios išpūdingomis būgnų solo partijomis, kurios buvo atliekamos didžiuliais mušamųjų rinkiniais. Vedamasis ritmas atliekamas membranofonais, todėl būgnininkai didelį dėmesį skiria didiesiems būgnams, kurių komplekte dažnai būna dveji ar daugiau, ir įvairaus dydžio soliniams būgneliams, mat pagrindiniai ritmų akcentai grojami būtent šiais mušamaisiais. Žinoma, sunkiojo roko būgnininkų mušamųjų rinkiniuose būna didelis skaičius lėkščių, suteikiančių muzikai grubumo ir aštrumo. Tačiau ne visi kolektyvai naudoja

būtent tokios sudėties komplektus, pavyzdžiui grupės *Deth Leppard* rinkinį pakoregavo skaudus įvykis. Kolektyvo būgnininkui Rikui Alenui (Rick Allen) papuolus į autoavariją ir netekus kairės rankos, grupė sustabdė veiklą keturiems metams, kol jų kolega būgnų komplektą pritaikė savo negaliai. Jis pradėjo naudoti keturis elektroninius pedalus, kuriuos valdo kaire koja, kad sugrotų tai, ką anksčiau galėdavo kaire ranka. Pedalai išskairės į dešinę atsakingi už dvigubas lėkštes (*hi-hat*), didįjį būgną, solinį būgnelį ir tom-tomą. Rikas Alenas, naudodamas šią išskirtinę techniką, sėkmingai groja iki šiol.

2.4. Lotynų Amerikos lengvosios muzikos stiliai

Lotynų Amerikoje yra daug specifinių, tik tam tikriems regionams būdingų muzikos rūšių, daugumą jų, galime vadinti šokiams skirta muzika. Kadangi šiame krašte karnavalai ir įvairūs festivaliai sudaro svarbią kultūros dalį, tad muzika ten ritminga ir labai energinga. Iš gausybės Pietų Amerikos muzikos stilių šiame darbe norėtusi išskirti tris, visame pasaulyje puikiai žinomus muzikos žanrus: samba, salsa, bosanova (*bossa nova*). Lotynų Amerikos ritmams, nesvarbu iš kokios šalies jie kilę, būdinga reguliari aštuntinių natų tėkmė, paženklinta sinkopiniais akcentais – dažnai labai netikėtose vietose.

Salsa. Salsa – muzikos stilius, atsiradęs Kuboje, jį galime vadinti ispanų, indėnų bei Afrikos tradicinių muzikos rūšių mišiniu. Pagrindiniai salsos mušamieji instrumentai, naudojami išskirtinai visų šią muziką grojančių kolektyvų yra kongai, bongai ir timbalai. Kongais dažniausiai grojamas vedanti ritmas, timbalais – aukšto tono akcentai, bongais – improvizuojama (dažniausiai, kai dainuojami kūrinio žodžiai ir per fortepijono solo partijas). Intarpais muzikantai, grojantys bongais, paima didelį koubelą, dar vadinamą bongų varpu, ir groja juo.

Samba. Samba – bene populiariausias muzikos žanras Brazilijoje, jo pavadinimas kilęs iš portugalų žodžio *sambar*, reiškiančio „ritmiškai šokti“. Šis muzikos stilius reprezentuoja Braziliją ir jos kultūrą, galima teigti, kad tai šios šalies simbolis. Samba atsirado susijungus portugalų ir kitų Europos šalių liaudies muzikai bei vergų atvežtiems tradiciniams liaudies ritmams. Buvo dvidešimto amžiaus pradžia kai, tuo metu, naujame Rijo de Žaneiro mieste vergai, atvykę iš šiaurinės Brazilijos valstijos Baija (Bahia), pradėjo maišyti savo tradicinę ir Europos populiariąją šokių muziką (polka, mašiši (*maxixi* – braziliškas tango), *lundu* (afro – brazilų muzika)). Samba dažniausiai pasižymi 2/4 tempu ir įvairiomis variacijomis, atliekama styginiais instrumentais, trombonais, trimitais ir, žinoma, mušamaisiais (pandeiro, surdo, brazilišku tambūrinu, kuika, repike). Visi šie membranofonai naudojami visada: ir karnavalinių eisenų metu, ir salėse vykstančiuose koncertuose. Be visų, jau minėtų instrumentų, salėse vykstančiuose pasirodymuose gali būti naudojami ir tradiciniai būgnų komplektai.

Bosanova (*bossa nova*). Bosanova, kaip ir samba, atsirado Rio de Žaneire, kai buvo pabandyta sujungti džiazą ir sambą, taigi – bosanova yra viena iš džiazos muzikos stilių. Pasižymi sambos ritmika, *cool* džiazui būdingomis improvizacijomis ir klasikine europietiška harmonija. Iš pradžių buvo atliekama tik inteligentų susibūrimo vietose, tačiau greit išpopuliarėjo ir kituose visuomenės sluoksniuose visoje šalyje. Naudojami šie instrumentai: klasikinė gitara, fortepijonas, mušamieji (būgnų komplektas ir jau minėti tradiciniai brazilieški membranofonai).

2.5. Kantri muzikos charakteristika

Kantri (*country*) muzika atsirado JAV pietuose. Ji susideda iš daugybės muzikos stilių: Amerikos liaudies, airiška, keltų muzikos, bliuzo, gospelų. Iš pradžių kantri atlikėjai teigė būgnai esą per garsūs ir nešvaraus garso, todėl jų nenaudojo, tačiau 1935-aisiais Bobas Vilsas (Bob Wils) prijungė mušamuosius prie savo grupėje naudojamų instrumentų, nors jie, daugumoje renginių, dar daug metų buvo nepageidaujami. 1960-aisiais kantri grupės jau nebuvo įsivaizduojamos be būgnininkų. Dažniausiai naudojami būgnų komplektai, kurių dydis priklauso nuo pačių atlikėjų pasirinkimo, iš kitų mušamųjų gali būti naudojamas tambūrinas.

Yra daugybė unikalių, tik kantri muzikai būdingų ritmų būgnams, tačiau kai kurie yra žinomi iš roko, bliuzo ar valso. Kantri būgnininkai dažnai groja kitų muzikos stilių ritmus savo grojamai muzikai pajvairinti ir suteikti jai pasirinkto muzikos žanro savybių.

Apibendrinant galima teigti, kad kiekvienas muzikinis stilius pasižymi tik jam būdingais bruožais, bet tuo pačiu turi ir kitiems muzikos stiliams būdingų ypatybių.

3. TRADICINIŲ LENGVOSIOS MUZIKOS STILIŲ SKIRTUMAI IR PANAŠUMAI ATLIEKANT RITMINIAIS MUŠAMAJAIS INSTRUMENTAIS

Galvojant apie skirtingų muzikos stilių atlikimą mušamaisiais instrumentais gali atrodyti, kad jų nesieja jokie panašumai, tik – skirtumai. Tačiau, žinant, kad vieni turėjo įtakos kitų atsiradimui ir vystymui, randama daug bendrybių. Šiame skyriuje bus išvardyti bei aprašyti šie skirtumai ir panašumai. Siekiant susisteminti informaciją, sudaryta lentelė, padėsianti atskleisti darbo temą.

Muzikos stilius	Naudojami mušamieji instrumentai	Naudojamos lazdelės	Grojimo technika
Akademinei muzikai	1. timpanai 2. didysis būgnas 3. mažasis būgnas 4. gongas 5. lėkštės ir kt.	1. timpanų lazdos 2. medinės lazdelės	1. „vienetukų“ technika 2. riešo technika
Džiazas	būgnų komplektas su padidintu lėkščių skaičiumi	1. lengvos 7A nr. lazdelės 2. šepetėliai	1. „dvejetukų“ technika 2. šluotelių technika 3. paroditlių technika
Rokas	1. tradicinis arba padidintas būgnų komplektas 2. elektroniniai būgnų priedai 3. Lotynų Amerikos perkusiniai instr.	sunkios 5A, 5B nr. lazdelės	1. „vienetukų“ technika 2. kojų technika
Samba	1. Braziliškas tamburinas 2. surdo 3. pandeiro 4. kuika 5. repike 6. būgnų komplektas ir	1. medinės lazdelės 2. šepetėliai	1. tradicinių instr. atkartojimo būgnų komplektu technika 2. surdo vienos lazdelės technika 3. pandeiro grojimo rankomis technika

	kt.		ir kt.
Salsa	1. bongai 2. kongai 3. timbalai 4. būgnų komplektas	medinės lazdelės	pirštų ir delnų kongų technikos
Bosanova	1. būgnų komplektas 2. braziliškas tambūrinas	1. medinės lazdelės 2. šluotelės	paraditlų technika
Kantri	būgnų komplektas	medinės lazdelės	„vienetukų“ technika

Pirmiausia reikėtų pabrėžti mušamųjų instrumentų įvairovę skirtingų muzikos stilių atlikime, pavyzdžiui timpanai sutinkami tik atliekant akademinę muziką, tačiau mažasis būgnelis paprastai naudojamas visuose šiame darbe minimuose muzikos žanruose. Žinoma, visada gali būti išimčių – Lotynų Amerikos muzika gali būti atliekama naudojant tik to regiono mušamuosius, tačiau tik tada, kai atlikėjai pasirenka nenaudoti tradicinio būgnų komplekto. Jau minėtais timpanais, kurie yra bene svarbiausi mušamieji simfoniniame orkestre, grojama specialiomis lazdomis, kurių galai apvynioti vata ir minkšta medžiaga. Kiti orkestrų mušamieji instrumentai, pavyzdžiui didysis būgnas, mažasis būgnas, gongas, lėkštės, tamtamas ir pan., daugiau ar mažiau, bet visi naudojami ir įvairiuose lengvosios muzikos stiliuose. Net gongą, kuris yra gana retai naudojamas instrumentas, galima išgirsti progresyviojo ar psichodelinio roko muzikiniuose projektuose. Būtina paminėti, kad simfoniniuose ir kameriniuose orkestruose visais minėtais mušamaisiais dažniausiai groja skirtingi muzikantai, panaši situacija ir Lotynų Amerikos muzikos grupėse, ypač kai kalbama apie tradicinius Pietų Amerikos instrumentus. Ten vienas žmogus gali būti atsakingas už vieną instrumentą, pavyzdžiui kuika, surdo, bongus, pandeiro ir t. t. Tam tikrais atvejais, tokiais, kaip sambos karnavalinės eisenos, instrumentalistas tiesiog fiziškai negali groti daugiau nei vienu mušamuoju, būtent todėl tokiuose renginiuose vienu metu groja apie 300 būgnininkų. Salsos mušamųjų partijas atlieka bent trys asmenys: bongų atlikėjas (*bongocero*), kongų atlikėjas (*conguero*) ir timbalų atlikėjas (*timbalero*). Tuo tarpu džiaz, kantri ir roko ansambliuose gali būti daugiau nei vienas būgnininkas, tačiau vienas žmogus groja visu mušamųjų komplektu: būgnų arba perkusinių instrumentų rinkiniais.

Džiaze ritmą palaiko nedidelis būgnų komplektas, kurį sudaro vienas tom-tomas, flortomas, didysis būgnas ir mažasis būgnelis, lėkštės džiaz muzikantai renkasi tik kelias, dažniausiai dvi ar tris, bet didesnio skersmens. Europietiškam džiazui dažniausiai naudojama

mažo tūrio solinis mažasis būgnas, tačiau daugumai kitų stilių, tokiu kaip cool džiazui, bibopui ar svingui renkamosi dideli, 33 ar 36 cm skersmens mažieji būgneliai. Tuo tarpu būgnų komplektas roko žanrui atlikti gali būti didinamas ir mažinamas, nuo vos keturių būgnų rokenrolui atlikti, iki milžiniškos apimties komplektų su elektroniniais priedais ir daugybe lėkščių sunkiajam, psichodeliniam ar progresyviajam rokiui groti. Šie, didieji būgnų rinkiniai, gali būti sudaromi iš dviejų ar daugiau didžiųjų būgnų, keturių ir daugiau tom-tomų ir flortomų, „solinuko“, didelio skaičiaus įvairių dydžių lėkščių, elektroninių trigerių, koubelių, tambūrinų ir t. t. Neretai pridedami ir Lotynų Amerikos mušamieji. Rokui atlikti naudojamos sunkios, 5A arba 5B svorio lazdelės (gana sunkios ir storos lazdelės, 5B lazdelės yra sunkesnės už 5A), dažnai plastmasiniais galais, kad būtų išgaunamas konkretus, griežtas skambesys. Džiazas grojamas ilgesnėmis ir lengvesnėmis lazdelėmis plonais, plastmase nedengtais galais, taip pat dažnai naudojami plastmasiniai arba metaliniai šepetėliai švelniam garsui gauti. Mušamųjų komplektai naudojami kantri muzikoje gali būti kiek didesni nei džiazui, bet tikrai mažesni negu sunkiajam rokiui groti skirti komplektai, dažnai į rinkinį įtraukiama daugiau tom-tomų ir lėkščių. Taip pat, akustiniai mušamieji dėl geresnio įgarsinimo dažnai naudojami su trigeriais. Be, jau minėtų, tradicinių Pietų Amerikos mušamųjų, salsai, sambai ir bosanovai groti dažnai renkamosi ir būgnų komplektai, bet tik pasirodymuose, kurie vyksta salėse. Bosanovos mušamųjų rinkinys gali pasižymėti gana dideliu instrumentų skaičiumi, kadangi į vieną komplektą bandoma sutalpinti klasikinius būgnų komplekto ir Lotynų Amerikos perkusinius instrumentus, kaip pavyzdį galima pateikti žymaus bosanovos instrumentalisto Gustavo Teišeiros (Gustavo Teixeira) būgnų komplektą. Jį sudaro: didysis būgnas, solinis būgnelis, trys tom-tomai, bent aštuonios įvairių dydžių lėkštės, bongai, koubelai, pendeiro, braziliškas tambūrinas. Žinoma, bosanovos ritmą galima sugroti ir trimis mušamaisiais (soliniu būgneliu, didžiuoju būgnu ir lėkštėmis, kurios valdomos kojos pedalu), tačiau būgnininkai, kaip ir kitose Pietų Amerikos muzikos stiliuose, siekia garsiniai spalvingesnių ir turtingesnių ritmų. Sambos atlikėjai paprastai nesiekia būgnų komplekto sujungti su tradiciniais perkusiniais instrumentais.

Verta paminėti skirtingas grojimo mušamaisiais technikas atliekant įvairių muzikos stilių kūrinius. Sambos grojimo, tradiciniu būgnų komplektu, manieras galime vadinti sudėtingomis, nes ten vienas asmuo klasikiniiais akustiniais būgnais bando atkartoti tradicinių Lotynų Amerikos instrumentų garsą ir atlikimo būdą. Kaip pavyzdį galima pateikti tradicinės sambos grojimo techniką, pirmiausia, kaire koja lėkštės pedalas minamas dvigubu smūgiu, kulnu ir pėdos pirštais, tuo pačiu metu dešine koja mušamas didysis būgnas, kas yra įprasta bet kuriam būgnininkui. Šiek tiek neįprastu būdu grojama flortomu, nes juo stengiamasi atkartoti surdo atlikimo būdą. Paprastai surdo grojama pakabinus ant peties, viena ranka valdoma lazdelė, kita ranka, tuo tarpu, reguliuojamas instrumento membranos spaudimas, taip išgaunant skirtingus

tonus. Atkartoti šį instrumentą flortomu bandoma tik viena ranka, lazdele, tarsi, įbedant į membranos vidurį ir sukeliant duslų prislopintą garsą, o kitą smūgį suduodant normaliai. Knygoje „Batuque e um Privilegio“ aprašomas dar vienas metodas surdo būgnui atkartoti, šį kartą grojant didžiuoju būgnu, kuris turi būti gerai rezonuojantis. Pirštų galais minant pedalą sukeliamas spaudimas membranai, kuris neleidžia jai per daug vibruoti, išeina, tarsi, uždaras garsas. Sekantis smūgis atliekamas pėdos pagalvėle, jis sukelia atvirą garsą. Įdomų rezultatą galima išgauti naudojant dvejus didžiuosius būgnus. Kitais mušamaisiais grojama, galima sakyti, improvizuojant, ieškant kitokių tonų (skirtingai laikant lazdeles ar suduodant į įvairias membranos vietas). Žinoma, šį, sambai įprastą, ritmą varijuojant galima groti ir kituose stiliuose, tačiau kaip tai pritaikoma, priklauso nuo kiekvieno atlikėjo kūrybiškumo.

Pagrindinė džiazo atlikimo būgnais sąlyga – subtilus ir švelnus grojimas, būtent todėl, šiai muzikos rūšiai dažnai naudojami šepetėliai. Jais grojama, tarsi, „šluojant“ per mažąjį būgną, kaire ranka sukant ratu šluotele instrumento apatinėje membranos dalyje, dešine ranka – šluotele daromas puslankis membranos viršuje. Net didysis būgnas, kuris žinomas, kaip labai triukšmingas instrumentas, džiaze beveik nepastebimas, grojimas juo, dažniausiai, prislopintas. Skambiausi instrumentai džiazo būgnų komplekte – lėkštės, joms skiriama ypatingai daug dėmesio grojant įvairius ritmus. Lėkštelėmis galima groti smūgiuojant arba tarsi braukiant lazdele, taip gaunant skirtingą skambesį. Kadangi yra daugybė įvairių džiazo grojimo technikų, būgnininkai dažnai, tarsi, žaidžia interpretuodami standartinius ritmus tiek grojant solo partiją, tiek akomponuojant solistui. Tačiau net ir savaip interpretuodamas atlikėjas negali pamiršti, kad grojamas ritmas turi atspindėti ir įkūnyti tam tikrą muzikinę situaciją. Viena populiariausių grojimo technikų džiaze – taip vadinama „dvejetukų“ technika, kai grojama abejomis rankomis pakaitomis suduodant po du smūgius. Taip pat gali būti grojama paraditlais, tokiu principu: DKDD KDKK (D – dešinė ranka, K – kairė ranka). Įdomu tai, kad džiaze dažniausiai akcentuojama nestiprioji takto dalis, pavyzdžiui – antras rankos judesys, tai nebūdinga grojant kitų muzikos stilių kūrinius.

Grojant roką, ypač hard arba progresyvųjį, labai svarbi didžiojo būgno grojimo technika, žinoma, jų yra gana daug, tačiau viena populiariausių yra technika, kai nuo pedalo nepakeliama visa pėda, tik kulnas. Kadangi spaudimas sukoncentruojamas vienoje pėdos dalyje, smūgis išeina stiprus, agresyvus ir greitas. Grojimas kojomis roko muzikoje turi būti toks pat stiprus, kaip ir rankomis, o kartais net ir stipresnis. Atliekant roko muziką, taip pat įprasta naudoti „dvejetukų“ techniką, tik ji grojama kojomis, naudojant du didžiuosius būgnus. Rankomis grojama „vienetukų“ technika, kai su viena ranka grojamas vienas smūgis. Kantri muzikoje grojant rankomis naudojama tokia pat technika, kaip ir atliekant roką.

Mušamaisiais atliekant akademinę muziką yra puikiai išvystomas grojimas tremolo stiliumi, tai tokia grojimo maniera, kai greitai grojama „vienetukais“ abejomis rankomis. Taip pat, verta paminėti, kad akademinėje muzikoje naudojama ne pirštu, o riešo technika laikant lazdeles.

Nagrinėjant skirtingų muzikos stilių atlikimo ypatumus pastebėta, kad tik akademinės muzikos ir, retais atvejais, džiazų būgnininkai groja iš natų. „Natų pirmenybė suformavo psichologinę grojimo nuostatą, kai daugelis muzikantų, ypač orkestruose, išvis negali apsieiti be natų, yra savotiškai jų vergai, ir bet koks grojimas iš fantazijos, iš atminties, iš klausos juos gąsdina, paverčia bejėgiais“ (Katkus, 2006, p.376). Be to, atrodo, kad orkestrų atlikėjai neturi tiek atsakomybių, kiek kitų stilių instrumentalistai, nes jiems vadovauja dirigentas. Tuo tarpu, džiazų ir roko būgnininkai atsakingi už visą kolektyvo ritminę dalį. Atliekant sambą ši atsakomybė krenta ant repinikės būgno atlikėjo pečių, mat tai svarbiausias, ritmą vedantis instrumentas grojant tokią muziką. Džiaze instrumentalistas stengiasi pademonstruoti savo tobulėjančią techniką, jis, paprastai, groja švelniai bei subtiliai, kai, tuo metu, „rokerio“ atlikimas grubus, agresyvus, griežtas, ekspresyvus. Lotynų Amerikos muzikantai groja, galima sakyti, visu kūnu, tai yra – šokdami, nes jų atliekama muzika tokia ritmiška ir temperamentinga, kad, tiesiog, reikalauja judesio. Kalbant apie atlikimą svarbu paminėti ir tai, kad klasikos atlikėjai laikosi griežtų taisyklių, tačiau džiazų muzikantai grodami daugiau vadovaujasi širdimi, nei protu, būtent todėl jie vadinami virtuozais ir išraiškingais.

Džiazas pasižymi ypatinga ritmika, kuri nuo kitų skiriasi tuo, kad gali keistis kūrinio metras, jis dažnai būna neįprastas, pavyzdžiui penkios ketvirtinės ar septynios ketvirtinės. Knygoje „Džiazo istorija“ įvardijamas kaip vienas pagrindinių šios muzikos bruožų: „Esminis ritmo vaidmuo, reguliari metro ritminė pulsacija (*ground beat*) ir nuo jos nukrypstantys melodiniai akcentai (*off beat*)“ (Rimša, 2001, p. 7). Žinant šią ir kitas džiazų ypatybes, atrodo, kad džiazų būgnininkui groti kartu su kitais atlikėjais yra daug sunkiau nei, pavyzdžiui, roko instrumentalistui, tačiau, ir viena, ir kita yra vienodai sudėtinga. Džiazo muzikantas žino nemažai standartinių ritmų, kuriuos galima tiesiog imti ir groti, tuo tarpu roko standartiniai ritmai, nors ir ne tokie sudėtingi, nėra taip lengvai pritaikomi kiekvienai situacijai. Kita vertus, pradedančiam būgnininkui net ir teorinės žinios gali nepadėti, ypač žinant, kad teorijos, atskleidžiančios akompanavimo subtilybes, nėra daug. „Akompanavimas – bene pats spontaniškiausias dalykas džiaze, spontaniškesnis už bet kokį solo, kuriame patys sprendžiate, ką daryti, o kiti prie jūsų prisitaiko. Tuo tarpu akomponuojant tenka ne tik spręsti, bet ir žaibiškai prisitaikyti. Todėl teorija čia faktiškai bejėgė“ (L. Rimša, 2000, p. 79). Šitokių sunkumų sunkiojo roko muzikos būgnininkui nekyla, mat jo užduotis grupėje – palaikyti ritmą, nes soliniam instrumentui – gitarai, akomponuoja kita, ritminė gitara. Kantri muzikoje retais atvejais metras

taip pat gali keistis, pavyzdžiui vieną taktą gali būti keturios ketvirtinės, kitą jau penkios ketvirtinės, tada vėl keturios ketvirtinės. Žiūrint iš būgnininko pozicijos, kantri ir lengvas britų rokas nedaug kuo skiriasi, nors paprastam klausytojui tai yra du visiškai skirtingi dalykai.

Apibendrinant pateiktą medžiagą, darytina išvada, kad dauguma muzikinių žanrų turėjo didžiulės įtakos kitų muzikinių stilių atsiradimui ir vytymui, tad kiekviename jų be daugybės skirtumų yra nemažai panašumų. Svarbiausi kriterijai, norint išskirti lengvosios muzikos stilių skirtumus ir panašumus atliekant mušamaisiais yra: ritminių mušamųjų instrumentų ir jų derinių naudojimas, lazdelių pasirinkimas bei grojimo technikos. Visi šie veiksniai priklauso nuo to, koks būgnų skambarys ir ritmas būdingas tam tikram muzikos stiliui.

4. MENINIO PROJEKTO APRAŠYMAS

Bakalauro meninis projektas ir jo aprašomoji dalis (baigiamasis darbas) sudaro vientisą visumą, todėl šiame projekte–koncerte buvo atliekami skirtingų stilių kūriniai, siekiant pademonstruoti įvairias grojimo mušamaisiais technikas ir stilius, išnagrinėtus rašto darbe. Teorinėje rašto darbo dalyje daug dėmesio skiriama džiazui, todėl ir didesnę meninio projekto repertuaro dalį sudaro šio stiliaus kūriniai.

Renkant repertuarą buvo ieškota kūrinių, geriausiai atskleidžiančių grojimo mušamaisiais specifiką skirtinguose muzikos stiliuose. Kai kurios renginyje atliekamos kompozicijos buvo adaptuotos ir interpretuojamos atsižvelgiant į darbo temos specifiką, įvedant daugiau ir ilgesnių būgnų solo partijų ir ryškesnių ritmų, sukeičiant vietomis skirtingų instrumentų solinius intarpus ir t. t.

Meninio projekto repertuaras

1. Trans – Siberian Orchestra, „Beethoven’s Last Night“
2. Maiklas Brekeris (Michael Brecker), „Delta City Blues“
3. Čakas Beris (Chuck Berry), „Johnny Be Good“
4. Darelas Skotas (Darrell Scott), „Long Time Gone“
5. Džiakas Pastorijus (Jaco Pastorius), „Chicken“
6. Kenis Dorhamas (Kenny Dorham), „Blue Bossa“
7. Brajanas Kulbertsonas (Brian Culbertson), „On My Mind“
8. Gajus Vudas (Guy Wood), Robertas Melinas (Robert Mellin), „My One and Only Love“
9. Čikas Korea (Chick Corea), „Spain“

4.1. Meninio projekto rengimo planas

Laikas	Atlikti darbai
2012 m. spalio	Renkami koncerto repertuaro kūriniai, geriausiai atskleisiantys grojimo mušamaisiais specifiką skirtinguose muzikiniuose stiliuose. Tariamasi su atlikėjais, kurie akomponuos meniniame projekte.
2012 m. lapkritis	Derinamas repertuaras, mažiau tinkami kūriniai keičiami kitais.
2012 m. gruodis	Atrinkti kūriniai adaptuojami ir interpretuojami juos pritaikant meninio projekto specifikai. Repetuojami „Beethoven’s Last Night“, „Delta City Blues“, „Long Time

	Gone“.
2013 m. sausis	Meninio projekto organizaciniai darbai: ieškoma patalpų koncertui, rengiamas apšvietimas, garso aparatūra. Repetuojama „Johnny Be Good“, „My One and Only Love“, „Blue Bossa“.
2013 m. vasaris	Repetuojami „The Chicken“, „On My Mind“, „Spain“.
2013 m. kovas	Repetuojami visi kūriniai, siekiant optimalaus atlikimo rezultato. Vykdoma renginio reklama.
2013 m. balandis	Kartojami visi kūriniai, nuolat repetuojama su projektui akompanuojančia grupe. Meninio projekto renginys 2013 m. balandžio 11 dieną Šiaulių „Polifonijos“ salėje.

4.2. Kompozitorių pristatymas ir kūrinių analizė

Meniniame projekte atliekama muzikinė kompozicija paremta grupės Trans – Siberian Orchestra (toliau TSO) roko opera „**Paskutinė Bethoveno naktis**“ (*Bethoven's Last Night*). Kai kurie kritikai šio kolektyvo muziką apibūdina kaip grupių Pink Floyd, The Who ir Yes stilistikos sintezę: galima sakyti, kad TSO muzikoje suvienijamos geriausios šių grupių muzikinės raiškos ypatybės. TSO grojamų muzikos žanrų spektras gana platus: progresyvusis metalas, progresyvusis rokas, naujasis klasikinis metalas, klasikinė akademinė muzika, Kalėdų giesmės. Ši grupė sukūrė ne vieną roko operą: „Kalėdų naktis ir kitos istorijos“ (*Christmas Eve and Other Stories*), „Prarasta Kalėdų naktis“ (*The Lost Christmas Eve*), jau minėta „Paskutinė Bethoveno naktis“ ir t. t. Kolektyvas garsėja savo labdaringais koncertais, kuriuose muzika dera su video technologijomis, lazerių šou, pirotechnikos efektais. Roko operoje „Paskutinė Bethoveno naktis“ apdainuojamas paskutinis kompozitoriaus vakaras, kai Mefistofelis ateina derėtis dėl autoriaus sielos. Operoje roko dainos atliekamos remiantis akademinės klasikos, daugiausia Bethoveno kūriniais. Šiame kūrinyje gausu sinkopių, taip pat jam įpusėjus įvairių instrumentų grojimo tempai. Meniniame projekte šiai kompozicijai būgnų atlikime naudojamos „vienetukų“ ir „kojų“ technikos. Sunkusis rokas pasižymi agresyviais, aštriais garsais, kurie atliekami elektrine gitara ir mušamaisiais. Pagrindiniai ritmų akcentai grojami soliniais būgneliais, o ypač daug aštrumo ir veržlumo šiai muzikai lėkščių ir didžiųjų būgnų garsai. Atrodytų, kad klasikinė akademinė muzika ir sunkusis rokas nederėtų tarpusavyje, tačiau Bethoveno kompozicijoms rokas suteikia daugiau ekspresijos ir klasikinei muzikai neįprastų spalvų.

Liudvikas Van Beethovenas (*Ludwig Van Beethoven*) pripažįstamas vienu žymiausių kompozitorių, kurio kūryba iki šiol įkvepia daugybę atlikėjų ir autorių. Jis patobulino iš

J. Haidno ir V. A. Mocarto perimtą sonatos formą, taip pat plėtojo simfonijos žanrą. Bethoveno sonatos nuo Haidno ir Mocarto sonatų skiriasi tuo, kad jose tarp pagrindinių temų jaučiami ryškūs kontrastai. Pats kompozitorius „Mėnesienos sonatą“ apibūdina kaip fantaziją (*sonata quasi una fantasia*), savo netradicine struktūra ji išsiskiria iš kitų autoriaus sonatų. Pirmoji dalis pasižymi išraiškinga tema, lėta, svajinga melodija, antra dalis – gana žaisminga, o trečiojoje vyrauja siautulinga, audringa ir veržli nuotaika. Visa sonata, tarsi monologas išreikštas muzika, kurio metu tarsi apibūdinama prislopinta aistra.

Simfonijos – bene žymiausi Bethoveno kūriniai, kurie atspindi jo kūrybos raidą ir stilių: pirmosiose dviejose simfonijose gausu klasicistinių motyvų, mat tikrasis kompozitoriaus stilius dar tik formavosi, tad jo atspindžių čia mažai. III, V, VII ir IX simfonijos yra dramatiškos, kovingos, iškilių nuotaikų, o IV, VI ir VIII simfonijos – kiek lyriškesnės. Keliose simfonijose Bethovenas pakeičia kūrinio formą, nepaisydamas šiam žanrui būdingų normų, ieškodamas novatoriškų sprendimų. Pavyzdžiui, šeštojoje simfonijoje yra ne keturios, bet penkios dalys, o devintosios simfonijos pabaigoje įtraukiamas choras ir solistai. Šio įsimintino kūrinio finale vokalistai atlieka kompoziciją pagal Frydricho Šilerio „Odę džiaugsmui“. Penktoji simfonija prasideda garsiuoju „likimo“ motyvu, taip ją apibūdina pats Bethovenas „taip likimas beldžias į duris“, šis motyvas girdimas visose simfonijos dalyse.

Kūrinio „**Delta city blues**“ autorius – džiazo saksofonistas ir kompozitorius Maiklas Brekeris (*Michael Brecker*). Vadinamas vienu įtakingiausių ir labiausiai vertinamų tenoriniu saksofonu grojančių muzikantų. Kaip atlikėjas ir kūrėjas yra gavęs penkiolika Gremi (*Grammy*) apdovanojimų. Vaikystėje džiazo pagrindų Maiklą mokė tėvas, džiazo pianistas – mėgėjas. M. Brekeris pradėjo groti klarnetu, po to jį pakeitė altiniu saksofonu, galiausiai jo pagrindiniu instrumentu tapo tenorinis saksofonas. Jis augo supamas džiazo atlikėjų, kurie roko muziką priėmė ne kaip priešą, o kaip perspektyvą, tai turėjo didelės įtakos jo kūrybai. Didžiąją dalį šio autoriaus kūrinių galime priskirti fusion džiaziui, taip vadinamas džiazas, kuriame gausu kitų muzikos stilių elementų (roko, liaudies muzika, kantri, klasikinė muzika ir t. t.). M. Brekerio kuriamoje džiazo muzikoje daugiausia roko muzikos, tad šis žanras dar vadinamas džiazroku. Šio muzikos stiliaus pagrindas – džiaziui būdingos improvizacijos ir energingas roko ritmas. Fusion džiazo krypties pradininku laikomas Mailsas Deivisas (*Miles Davis*), „suteikęs roko ir džiazo mikstūrai ypatingą jėgą bei kryptingumą ir padaręs šį stilių nepaprastai įtakingą bent dešimčiai metų“ (Rimša, 2000, p. 14). Maiklo Brekerio muzikai būdingos ištęstos improvizacijos ir sudėtingas metras. Kompozicijos „Delta city blues“ originalioje versijoje didžiausias dėmesys skiriamas saksofonui, gausu šio instrumento solo intarpų. Tačiau meninio projekto specifika lėmė, kad šiame ir kituose kūrinuose stengtasi susitelkti į atlikimo mušamaisiais instrumentais ypatumus. Tuo tikslu kompozicijose atsirado daugiau būgnų ir perkusinių instrumentų solinių

partijų. Grojant būgnais naudojamos paraditlų ir dvejetukų technikos. Pačioje kompozicijos pradžioje būgnais grojamas Lotynų Amerikos muzikai būdingas ritmas, kai tuo tarpu kiti instrumentai groja džiaz melodią. Taip pat šis kūrinys meniniame projekte skyrėsi tuo, kad vyko, tarsi, dialogai tarp būgnų ir bosinės gitaros, ir tarp mušamųjų, t.y. – būgnų komplekto ir kitų perkusinių instrumentų.

Kito kūrinio, „**Johny B. Good**“ autorius – amerikiečių gitaristas, dainininkas, dainų autorius Čakas Beris (*Chuck Berry*), jį taip pat galime vadinti vienu iš rokenrolo muzikos pradininkų. Savo dainose išplėtojo ritmo bliuzo pagrindinius elementus, taip rokenrolui suteikdamas savitumo, žaismingumo, dainų tekstuose daug dėmesio skiria paauglių gyvenimui, jų problemoms, vartotojiškumui. Jo dainų žodžiai ir demonstratyvus gitaros solo turėjo didelės įtakos tolimesniam roko muzikos vystymuisi. Nors jo grojimo gitara stilius nėra techniškas, tačiau gana savitas, imituojantis bliuzo gitaristų stilių. Daina „Johny B. Good“ sukurta 1958-aisiais, buvo labai populiari ir tarp baltaodžių, ir tarp juodaodžių, dabar yra viena garsiausių Čako Berio kūrinių, kurią perdainavo daugybė žinomiausių pasaulio atlikėjų. Ši daina pelnė ne vieną apdovanojimą ir iki šiol yra viena žinomiausių dainų populiariosios muzikos istorijoje. Pats autorius pripažino, kad kūrinyje yra autobiografinių motyvų. Ši daina puikiai apibūdina rokenrolą, kuriame susijungia kantri, liaudies muzika, bažnytinė muzika, juodaodžių darbo dainos, bliuzas ir džiazas. Iš rokenrolo vystėsi daugybė naujų roko muzikos krypčių. Nenutrūkstanti ritmą rokenrole palaiko būgnai ir bosinė gitara, tačiau vokalistas ir elektrinė gitara yra nemažiau svarbūs šiam muzikos stiliui. Rokenrolo vystymosi pradžioje, kaip tik tuo metu, kai buvo sukurta daina „Johny B. Good“, žodžių poetiškumas ir prasmė nebuvo tokie svarbūs, kaip muzika, todėl šios dainos tekstas gali pasirodyti lengvabūdiškas. Tik septinto dešimtmečio pradžioje eilės rokenrole tapo tokios pat reikšmingos, kaip ir melodija. Šis kūrinys muzikiniame projekte atliktas tiksliai pagal jos originalią versiją, improvizuota nebuvo, tik vokalo partija buvo pakeista altinio saksofono praprojimais. Būgnų atlikimas šioje kompozicijoje skiriasi tuo, kad nenaudojami perėjimai (*break*). Grojant būgnais naudojamos „vienetukų“ ir „kojų“ technikos.

Dixie Chiks – Amerikos kantri muzikos grupė, kurią sudaro trys narės: Marti Ervin Magvaier (*Martie Erwin Maguire*), Emili Ervin Robinson (*Emily Erwin Robinson*) ir Natali Meins (*Natalie Maines*). Grupė susikūrė 1989 metais, iš pradžių joje buvo keturios moterys ir jos atliko blugres (bluegrass, muzikos stilius, kurį sudaro škotų, airių ir anglų liaudies muzikos mišinys, jam taip pat būdingi džiaz elementai) ir kantri muziką. Dabar grupė atlieka ne tik kantri stiliaus dainas, be jų galima išgirsti bliuzo ir šiuolaikinės populiariosios muzikos kūrinių. Nuo gyvavimo pradžios grupė pelnė daugiau nei dešimt Gremi apdovanojimų. Kolektyve be įprastų būgnų, gitarų ir klavišinių instrumentų grojama ir omnikordu (omnichord), banža,

mandolina, smuiku. Šios grupės atliekamos dainos „**Long time gone**“ autorius – amerikietis dainininkas, poetas, instrumentalistas Darelas Skotas (*Darell Scott*). Labiausiai jis išgarsėjo kaip kantri muzikos žanro dainų autorius, kurio kūriniai atliko žymiausi kantri stiliaus atlikėjai. Dainoje pasakojama apie vieno muzikanto nesėkmingą bandymą išgarsėti; ironiška, bet paskutinėse kūrinio eilutėse yra kritikuojama šiuolaikinė kantri muzika, kaip neturinti sielos.

Kantri muzika gimė kaimo vietovėse Jungtinių Amerikos Valstijų pietuose. Iš pradžių tai buvo pietryčių ir vakarų Amerikos liaudies muzikos ir bliuzo mišinys, tačiau dabartinėje kantri muzikoje yra daugiau įvairių muzikos žanrų elementų. Šis muzikos stilius pasižymi paprastų formomis ir harmonijomis. Yra žinoma daugybė kantri muzikos krypčių, tarp jų ir rokabili (rockabilly – rokenrolo ir hilibili (hillbilly) samplaika); kantri soul (*country soul*) (bliuzo, kantri, ankstyvojo rokenrolo ir gospelų kombinacija); kantri rokas (*country rock*); kantri pop (*country pop*) ir t. t. Kantri muzikoje melodija nesudėtinga ir ne tokia reikšminga kaip žodžiai, kuriais autoriai dažniausiai stengiasi aprašyti gyvenimo patirtį, jausmus.

Kūrinio „**The Chicken**“ autorius Džiakas Pastorijus (*Jaco Pastorius*) – įtakingas džiazio muzikantas, kompozitorius. Iš pradžių Džiakas, sekdamas tėvo pėdomis, grojo būgnais, tačiau po riešo traumos turėjo ieškoti kito instrumento, tad pasirinko bosinę gitarą. Jo grojimas pasižymėjo sudėtingais solo, kuriems būdingas melodingumas ir lyriškumas. Jis naudojo išskirtinai tik pirštų techniką, o ne daužymą per stygas, kuris tuo metu dominavo ritmo bliuzo muzikoje. Dž. Pastoriaus grojimo metodai pelnė jam klausytojų ir kritikų palankumą. Per savo karjerą jis išleido keletą solinių albumų, dalyvavo daugybėje muzikinių projektų, taip pat buvo kviestinis muzikantas kuriant kitų, to meto žymių atlikėjų įrašus. Džiakas Pastorius sirgo sunkia psichine liga (bipolinis sutrikimas), kuri, kaip manoma, lėmė tokį didelį produktyvumą neilgos karjeros metu: teigiama, kad ši liga skatina kūrybiškumą.

Meniniame projekte buvo remtasi Deivo Vekl (*Dave Veckl*) kūrinio „The Chicken“ versija. Jis yra šiuolaikinio džiazio, fanko būgnininkas, yra pripažintas vienu geriausiu visų laikų būgnininku. Jo neįtikėtinai dinamiški ir novatoriški metodai grojant būgnais yra grindžiami puikiomis teorinėmis žiniomis ir pagarba muzikai. Šis instrumentalistas iki šiol aktyviai dalyvauja kelių kolektyvų veikloje, yra išleidęs per dešimt albumų, septynis mokomuosius video ir septynias mokomąsias knygas. Džiako Pastorijaus kūrinį „The Chicken“, kuris, kaip žinia, buvo skirtas pirmiausia bosinei gitarai, Deivas Vekl interpretavo savaip ir pritaikė būgnams, taip kūrinyje atsirado daugiau ilgų, melodingų būgnų solo intarpų. Kompoziciją galima priskirti fusion džiazui, kaip žinia jis apibrėžia džiazą ir kitų muzikos stilių samplaiką. Šiuo atveju tai džiazas ir fanko (*funk*) mišinys, dar vadinamas džiazfanku. Ši muzikos kryptis pasižymi trijų komponentų ritmu (svinguojantis ritmas, greitesnis šokių ritmas, groove ritmas, elektroniniais garsais ir vienoda kompozicijos ir improvizacijos reikšme. Terminas „svingas“ turi kelias

reikšmės, tai džiazos muzikos kryptis ir džiazos raiškos priemonė arba grojimo maniera „Teoriškai tai ypatinga ritminė pulsacija, kurios esmė – grojimo ritmo atsilikimas nuo pagrindinių ritmo kirčių“ (Rimša, 2000, p. 22). Apibrėžimą groove paaiškinti sunkiau, muzikologai, bandę tai analizuoti, nesutarė ar tai yra ritmo modelio supratimas ar intuityvus jausmas. Žymūs būgnininkai teigia, kad grūvas yra visiškai subjektyvus dalykas, vienam gali atrodyti, kad būgnininkas puikiai jį jaučia, kitam – kad skamba per kietai ar per švelniai. Kūrinyje „The Chicken“ grūvas yra ypatingai reikšmingas ir kiekvieną kartą jis skamba kitaip, priklausomai nuo būgnininko ir kitų ritmo sekcijos muzikantų jausenos ir supratimo. Meninio projekto renginyje kūrinys buvo interpretuotas savaip, pailginti kiekvieno instrumento, ypač būgnų soliniai intarpai. Šioje dainoje kelis kartus pagrindinės muzikinės temos pakutinės frazės ritminį piešinį visi instrumentai grojo vienodai. Repetuojuant kūrinį didesnis dėmesys skirtas būgnų ir klavišinių instrumentų grojimui kartu. Mušamųjų atlikime naudotos „dvejetukų“ ir paraditlų technikos.

„**Blue Bossa**“ – tai instrumentinė džiazos kompozicija, kurią sukūrė Kenis Dorhamas (*Kenny Dorham*), bet, kaip ir daugumą džiazos kūrinių, savaip interpretavo ir kiti atlikėjai. Meniniam projektui šis kūrinys ruoštas pagal Deksterio Gordono (*Dexter Gordon*) atlikimo versiją. Šią kompoziciją Kenis Dorhamas sukūrė įkvėptas Rio de Žaneiro džiazos festivalio 1961–aisiais, nuo to laiko ją atliko daugybė skirtingų muzikantų, taip paversdami džiazos standartu. Kenis Dorhamas buvo kritikų ir muzikantų vertinamas džiazos trimitininkas, dainininkas ir kompozitorius. Jis buvo vienas aktyviausių bibopo trimitininkų, dalyvavęs gausybėje projektų ir skirtingų grupių veikloje. Įrašė per aštuoniolika įrašų, kur buvo pagrindinis instrumentalistas ir daug kitų, kuriuose akomponavo kitiems atlikėjams. Deksteris Gordonas buvo džiazos saksofonininkas (tenorinis saksofonas), jis vienas pirmųjų atlikėjų tenoriniu saksofonu, pritaikęs bibopo muzikinę kalbą šiam instrumentui. Taip pat buvo bibopo novatorius, pasinėręs į šią muziką dėl nuotaikingų akordų, sudėtingos harmonijos ir ilgų improvizacijų, o tai tuo metu buvo tikra revoliucija muzikiniame pasaulyje. Gordonas ir jo bendraamžiai tuo metu nesuprato kaip smarkiai jie keičia džiazos kursą, jie žinojo tik tai, kad daro kažką naujo kas labai skyrėsi nuo įprastos tuometinės muzikos.

Kūrinys „Blue bossa“ yra džiazos krypties hardbopo ir bosanovos mišinys. Hardbopas kilo iš bibopo stiliaus muzikos, tarsi pratęsiant. Jame jaučiama stipri ritmo bliuzo, gospelų ir bliuzo įtaka, ypač saksofono ir pianino atlikime. Hardbopui taip pat būdingos nedidelės muzikantų grupės, sunkus ir stiprus ritminės sekcijos instrumentų, ypač būgnų grojamas ritmas. Atliekant hardbopą nebuvo paisoma tradicinių džiazos formų (jas galima apibrėžti taip: improvizacija – tema – improvizacija), vietoj jų buvo grojamos ilgos įvairių instrumentų improvizacijos paeiliui ir tik kompozicijos gale buvo galima išgirsti melodiją. Bosanova nuo hardbopo skiriasi

melodiškumu ir nostalgisku skambesiu. Ši muzikinė kryptis – tai džiazas ir sambos junginys „Klaiskinis bosanovos ritmas – tai tarsi ta pati samba, jos sinkopės ir akcentai, tik pritildyti, švelnesni, skambantys lyg iš už rūko sienos“ (Rimša, 2001, p. 158). Nors ir išsivystė iš sambos, bosanova yra sudėtingesnės harmonijos ir prislopinto ritmo. Dėl tokio ritmo minkštumo ritminių instrumentų sekcija, ši stilių atliekančiose grupėse, nepasižymi tokia mušamųjų gausa, kaip sambos kolektyvai. Tam užtenka nedidelio būgnų komplekto, tradiciniai lotynų amerikiečių perkusiniai instrumentai – nebūtini. Galbūt tai viena iš priežasčių kodėl šis muzikos stilius sulaukė tokio didelio pasisekimo ne tik gimtojoje Brazilijoje, bet ir Jungtinėse Valstijose bei Europoje. Nepaisant ritmo minkštumo ši muzikos kryptis pasižymi įmantria ir išraiškinga melodija. Atrodytų, kad bosanova ir hardbopas visiškai skirtingi ir nesuderinami, tačiau kompozicija paremta jų samplaika tokia įtaigi ir melodinga, kad ilgainiui tapo džiazas muzikos standartu. Meniniame projekte šiame kūrinyje įvairių instrumentų solo partijos buvo sukeistos vietomis, grojant būgnais naudojamos paraditlų ir dvejetukų technikos.

Kūrinių „**On my mind**“ sukūrė ir atliko Brajanas Kulbertsonas (*Brian Culbertson*) – prodiuseris, smooth džiazas ir fank muzikos instrumentalistas. Domėtis muzika Brajaną paskatino tėvas, muzikos mokytojas ir vienos džiazas grupės trimitininkas. Jis domėjosi ne vienu instrumentu, tad dabar groja sintezatoriumi, fortepijonu, trombonu, būgnais, bosine gitara, trimitu ir perkusiniaisiais instrumentais. Kulbertsonas sukūrė apie trisdešimt singlų, kurie ilgai išsilaikė aukščiausiuose radijo topuose, tarp jų ir kūrinys „On my mind“. Šią kompoziciją galime priskirti smooth džiazui. Tai muzikos kryptis išaugusi iš fusion džiazas, yra veikiama įvairių muzikos stilių, tokių kaip rokas, fankas ir populiarioji muzika (atskirai arba bet kokia kombinacija). Dažnai smooth džiazas dar vadinamas švelnesniu fusion džiazu, tik čia daugiau dėmesio skiriama ritmui ir melodinei linijai, o ne improvizacijai. Šiam stiliui būdingi kūriniai nepasižymi energingumu, tai tarsi „foninė“ muzika. Kai kurie kritikai teigia, kad tai tik romantiška muzika, turinti mažai meninės vertės, bet atlikėjams dėl savo universalumo atnešanti nemažą pelną. Siekiant išlaikyti smooth džiazas populiarumą, pradėtos steigti radijo stotys, grojančios tik šios stilistikos melodijas, tai buvo puiki alternatyva tuštėjančioms koncertų salėms. Šis kūrinys skiriasi tuo, kad jam būdinga, tarsi, auganti, melodija, kuri gale vėl nurimsta.

Kompozicijos „**My one and only love**“ versiją, atliktą Kriso Boti (*Chris Botti*) ir Paulos Kole (*Paula Cole*) taip pat galime vadinti smooth džiazas kūrinium, nors originalią šios dainos versiją tikslingiau būtų įvardinti svingo eros dalimi. Jos kompozitorius Gajus Vudas (*Guy Wood*) ir teksto autorius – Robertas Melinas (*Robert Mellin*). Nepaisant to, kad buvo atlikta daugybės skirtingų atlikėjų, dainos melodija visad buvo lėto tempo. Daugeliui dainininkų ši baladė yra didelis iššūkis vokalo požiūriu. Pirmasis šią dainą įrašė Frenkas Sinatra (*Frank Sinatra*), po to ji tapo džiazas standartu. Kūrinyje jaučiama svingui būdinga ritminė pulsacija, kuri stiprina

vedančiąją dalį, atliekamą pučiamųjų ir styginių instrumentų. Mušamaisiais grojama naudojant, taip vadinamą, šepetėlių techniką, šitaip išgaunamas subtilus ir švelnus grojimas. Tai daroma solinio būgnelio pagalba, kiti būgnai – tarsi negirdimi, prislopinti. Nors Kriso Boti atliekama šios dainos versija priskiriama kitai džiazio muzikos kryptčiai – smooth džiazui, būgnų atlikimas ten nuo swingo atlikimo beveik nesiskiria. Krisas Boti yra amerikietis trimitininkas ir kompozitorius, vertinamas už galimybę sujungti džiazą ir populiariąją muziką. Atlikėjui įtaką darė jo motina – pianistė ir trimitininkas Maillas Deivisas, kurio muzika paskatino pasirinkti šį instrumentą. Dabar jis yra atlikėjas, koncertuojantis visame pasaulyje, pardavęs daugiau nei tris milijonus albumų, garsėjantis dėl unikalios, išraiškingo grojimo, puikios muzikinės vaizduotės ir kūrybinės išraiškos formos, kuri išplečia džiazą už vieno žanro ribų. Meniniame projekte atliekant kūrinį „My One and Only Love“ trimito partiją atliko soprano saksofonas. Šiuo kūriniu meniniame projekte siekta iliustruoti bakalauriniame darbe aptartą grojimą šepetėliais, kuris pasižymi ypatingu subtilumu. Yra kelios grojimo šepetėliais technikos, paprastai dešine ranka brėžiamas lankas mažojo būgnelio viršuje, kai, tuo tarpu, kaire ranka instrumento apačioje brėžiamas lankas į priešingą pusę.

Fusion džiazio kūrinio „**Spain**“ autorius – Čikas Korea (*Chick Corea*) yra džiazio pianistas ir kompozitorius. Dauguma jo sukurtų kompozicijų yra tapusios džiazio standartais. Korea – vienas iš elektro fusion džiazio judėjimo pradininkų. Yra pelnęs du Gremi ir daugybę kitų apdovanojimų. Per savo karjerą yra išbandęs nemažai muzikos žanrų, tarp kurių avangardinė muzika, bibopas, kamerinė muzika ir t. t. Autorių žavintis kūrybos ir savęs atradimo procesas lemia gausų jo sukurtų kompozicijų skaičių. Viena jų – „Spain“, tapusi bene žinomiausiu jo kūriniu, pripažinta modernaus džiazio standartu. Yra įrašyta nemažai šios dainos versijų, tarp jų bent kelios paties autoriaus, flamenko, blugras versijos ir pan. Po muzikinio įvado kompozicija įgauna greitą, panašų į sambos, ritmą, kuriame girdima pagrindinė tema ir improvizacijos. Kitose šio kūrinio interpretacijose gali būti likusi tik pagrindinė tema ar atskiros jos dalys.

Meniniame projekte remtasi Styvio Vonderio (*Stevie Wonder*) „Spain“ atlikimo versija. Styvis Vonderis – viena kūrybingiausių dvidešimtojo amžiaus muzikos asmenybių, aklas nuo gimimo dainininkas, dainų autorius, multiinstrumentalistas. Būdamas vienuolikos metų pasirašė sutartį su Motown įrašų kompanija ir ten įrašinėja iki šiol. Pelnęs per dvidešimt Gremi apdovanojimų ir taip tapo visų laikų daugiausiai apdovanojimų pelniusiu artistu vyru. Atlieka soulo, fanko, džiazio ir kitų stilių muziką. Jo „Spain“ interpretacija išsiskiria tuo, kad joje gausu sinkopių (muzikos ritmo kirčio nesutapimas su metro kirčiu), taip pat dainoje visi instrumentai groja tą patį sudėtingą ritminį piešinį, kurį visiems kartu groti gana sudėtinga. Kūrinyje girdimi sambos ir bosanovos ritmai, grojant bosanovos ritmą atliekamos improvizacijos, skambant sambos ritmui – pagrindinė tema. Sambos muzika gimė susijungus portugalų liaudies muzikai ir

tradiciniams Afrikos ritmams. Samba dažniausiai pasižymi 2/4 tempu ir įvairiomis variacijomis, atliekama styginiais instrumentais, trombonais, trimitais ir mušamaisiais. Meniniame projekte atliekamoje šio kūrinio versijoje solinės įvairių instrumentų partijos sukeistos vietomis. Jis pasižymi ilgu būgnų solo, kuriame muzikinę temą palaiko bosinė gitara, taip pat jame gausu foršlagų (flam).

IŠVADOS

1. Šiuolaikiniame muzikos pasaulyje yra daugybė muzikinių žanrų, vieni jų populiariesni, kiti – mažiau mėgiami, tačiau visi jie labai svarbūs kitų stilių atsiradimui ir vystymuisi. Kaip žinia, muzika į stilius skirstoma pagal tam tikrus, bendrus muzikos kalbos bruožus. Kiekviena muzikos kryptis turi savybių, būdingų tik jai vienai, tačiau tuo pačiu gali pasižymėti ir ypatybėmis, kurios būdingos ir kitiems muzikos stiliams.
2. Ritminių mušamųjų instrumentų apibrėžimas vienija daugybę skirtingų formų ir dydžių instrumentų. Jie skirstomi į idiofonus ir membranofonus. Pastaruosius tarpusavyje sieja viena bendra konstrukcijos ypatybė – membrana. Kiekvieno jų skleidžiamas garsas yra kitoks. Būgno skambesį lemia instrumento dydis ir forma, medžiagos, iš kurių jis pagamintas, korpuso sienelių storis, membranos įtempimas, pritvirtinimo būdas ir t. t. Būtent nuo mušamojo instrumento garso tembro pobūdžio priklauso kokio muzikos stiliaus atlikimui jis naudojamas. Yra būgnų, kurių skambesys „universalus“, todėl jais atliekami daugumos muzikinių stilių kūriniai (mažasis būgnelis, lėkštės), tačiau yra ir tokių, kurių naudojimas būdingas tik tam tikriems muzikos stiliams (timpanai, gongai paprastai naudojami akademinėje muzikoje; surdo, kuika grojama samba ir t. t.).
3. Išskiriant lengvosios muzikos stilių panašumus ir skirtumus atliekant ritminiais mušamaisiais, atsižvelgta į šiuos kriterijus: kokie ritminiai mušamieji instrumentai naudojami, kokias lazdeles atlikėjai renkasi dažniausiai, kokios yra būdingos grojimo mušamaisiais instrumentais technikos. Tai leidžia išskirti šiuos instrumentų naudojimo ypatumus.
 - Akademinei muzikai atlikti naudojami timpanai, didysis būgnas, mažasis būgnelis, gongas, lėkštės ir pan. Groti timpanais ir gongais pasirenkamos tam skirtos lazdos, kurių galai yra apvynioti vata ir minkšta medžiaga, kitais mušamaisiais instrumentais dažniausiai grojama įprastomis medinėmis lazdelėmis. Akademinei muzika dažnai grojama tremolo stiliumi, „vienetukų“ ir riešo technikomis.
 - Džiazui atlikti naudojamas nedidelis būgnų komplektas su padidintu lėkščių skaičiumi. Grojama lengvomis medinėmis lazdelėmis arba šepetėliais, kad būtų išgautas švelnus ir subtilus garsas. Džiazo kūrinius atliekant naudojamos „dvejetukų“, šluotelių ir paraditlų technikos.
 - Roko muzikai atlikti naudojami padidinti arba įprasti būgnų komplektai, elektroniniai būgnų priedai, Lotynų Amerikos perkusiniai instrumentai. Griežtam garsui išgauti

roko muzikantai renkasi sunkesnes medines lazdeles, jos dažnai būna plastmase dengtais galais. Būgnais grojama naudojant „vienetukų“ ir kojų technikas.

- Sambai atlikti naudojami tradiciniai braziliski instrumentai (braziliskas tamburinas, surdo, pandeiro, kuika ir t.t.), būgnų komplektas, taip pat medinės lazdelės arba šepetėliai. Grojant naudojama tradicinių Lotynų Amerikos instrumentų atkartojimo būgnų komplektu technika, surdo būgno vienos lazdelės technika, pandeiro grojimo technika ir pan. Sambos atlikime dažnai dalyvauja būgnininkai, kurie groja tik vienu mušamuoju instrumentu.
- Salsa atliekama bongais, kongais, timbalais ir būgnų komplektais, naudojant medines lazdeles arba grojant tiesiog rankomis. Todėl šiam muzikos stiliui būdinga pirštų ir delnų grojimo kongais technika.
- Bosanovos atlikimas gali būti labai panašus į džiazą, tad šiam muzikos stiliui naudojama paraditlų technika, dažniausiai renkantis būgnų komplektą, medines lazdeles arba šluoteles. Nuo džiazą skiriasi tuo, kad kartais naudojamas braziliskas tamburinas.
- Kantri muzikos atlikimas mažiausiai skiriasi nuo kitų stilių, ypač roko atlikimo. Paprastai naudojamas įprastas arba šiek tiek padidintas būgnų komplektas, medinės lazdelės bei „vienetukų“ technika.

4. 2013 metų balandžio 11 dieną Šiaulių „Polifonijos“ salėje buvo surengtas meninis projektas, paremtas bakalauro darbo teorine medžiaga. Jame atlikti kūriniai, kurie geriausiai atskleidžia grojimo mušamaisiais specifiką skirtinguose muzikos stiliuose. Atsižvelgiant į darbo specifiką, kai kurie kūriniai buvo adaptuoti ir interpretuoti įvedant daugiau būgnų solo intarpų ir ryškesnių ritmų.

LITERATŪRA

1. Avramecs B./ Muktupavels V. Pasaulio muzika. Vilnius.
2. Baines A. (1969). Musical Instruments Through the Ages. Virginia.
3. Baloa O. (2003). Batuque e um Privilegio. Rio de Janeiro.
4. Belkin A. (2005). Trumpa džiazio istorijos apžvalga. Vilnius.
5. Gomes S. (2008). Novos Caminhos da Bateria Brasileira. Sao Paulo.
6. Igoe T. (2008). Groove Essentials the Play-along 1.0. New York.
7. Mota R. (2001). Manual Do Baterista. Sao Paulo.
8. Katkus D. (2006). Muzikos atlikimas. Istorija. Teorijos. Stiliai. Interpretacijos. Vilnius.
9. Kilis A. (2012). Džiazio orkestro instrumentai. Klaipėda.
10. Nakas Š. (2001). Šiuolaikinė muzika. Vilnius.
11. Pladevall J. (2004). Bateria Contemporanea. Sao Paulo.
12. Rimša L. (2000). Džiazio improvizacijos pagrindai. Kaunas.
13. Rimša L. (2001). Džiazio istorija. Vilnius.
14. Savage R. (2001). Berklee Practice Method. Drum Set. Get Your Band Together. Boston.
15. Spence K. (1995). Muzika. Vilnius.
16. Wilson B. (2006). The Beatles. 10 years that shook the world. London.
17. Pasaulio muzikos instrumentai. (1999). Vilnius.
18. Landsbergis V. (2003). Muzikos enciklopedija IIIt.//Muzika. Vilnius. P. 495-496.
19. Ambrazas A. (2000). Muzikos enciklopedija It. //Akademizmas. Vilnius. P. 29.
20. Kučinskaitė J. (2000). Muzikos enciklopedija It.//Džiazas. Vilnius. P. 361-362.
21. Šileika R. (2000). Muzikos encilopedija It.//Būgnas. Vilnius. P. 213-214.
22. Šileika R. (2007). Muzikos enciklopedija IIIIt.//Timpanai. Vilnius. P. 516-517.